

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 26^ο—ΑΘΗΝΑΙ 15—29 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1912 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1018

ΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ

Ευρισκόμεθα εἰς παραμονὰς ἐκλογῶν. Συμπολίτευσις καὶ ἀντιπολίτευσις γράφει, λέγει, πολεμᾷ, μάχεται. Ὅλοι εὐρίσκονται εἰς πυρετώδη ἀνησυχίαν, ὅλοι τρέχουν, ταξιδεύουν, ρητορεύουν, δίδουν ἀπολογισμούς, ὑποβάλλουν προγράμματα. Καὶ ὅλοι λησμονοῦν τὴν γυναῖκα. Ἀκόμη καὶ ἐκείνοι ποῦ τὴν ἐνθυμήθησαν ὡς νομοθέται, ποῦ κατὶ ἐνήργησαν καὶ κατὶ ἔκκμησαν καὶ κάπως ἐφρόντισαν διὰ τὴν τύχην τῆς, θεωροῦν περιττὸν νὰ ἀναφέρουν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν τὸ κατὶ αὐτό.

Καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες εὐρίσκονται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν εἰς τὴν πάλην τῶν κομμάτων. Εἶναι οἱ σηματοφόροι, οἱ ὑπέρηχοι, οἱ ἀκαταγώνιστοι καὶ ἀκούραστοι πολεμισταί. Ταξιδεύουν, περιοδεύουν, ρητορεύουν, σκορπίζουν χειρὸς ψίχας, μειδιᾶματα, δίδουν ὑποσχέσεις, προλαμβάνουν ἀποσκιωτήσεις, συμβιβάζουν, συμφιλιώνουν, ἐξομκλύνουν διαφορὰς μὲ φανατισμὸν καὶ πάθος, ποῦ διπλασιάζει τὰς δυνάμεις τῶν καὶ αὐξάνει τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας.

Αἱ γυναῖκες κάμνουν τὸν ἀγῶνα τῶν ἀνδρῶν ἰδικῶν τῶν ἀγῶνα πολιτικοῦ συμφέροντος, ἀγῶνα ἐπικρατήσεως καὶ ὑπεροχῆς. Ἄλλὰ δὲν τὸν θεωροῦν ἔστω καὶ ὀλίγον ἀγῶνα τοῦ φύλου τῶν, δηλ. ἀγῶνα τῆς δικαιοσύνης, ἰσότητος, προόδου. Μὲ τὸν μεγάλον ἀλτρουισμόν τῆς ἢ γυναῖκα κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλο-

γῶν γίνεται ἄνδρας, ἐνσαρκώνεται εἰς τὸν ὑποψήφιον, λογοδοτεῖ καὶ ὑπόσχεται, ὡς νὰ εἶχε καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσῃ. «Ὅταν ἔλθωμεν ἡμεῖς» λέγει. Ἢ ἐπίστευε κανεὶς ὅτι ἡ πολιτεία τῆς παρέχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τὸν ἄνδρα καὶ ὅτι ἢ ἡμπορῆ καὶ ἡ ἰδική τῆς γνώμη νὰ βραῦν ἄργότερα εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων.

Ἄλλ' ὅταν ὁ σύζυγος ἔλθῃ εἰς τὰ πράγματα ἢ σύζυγος τὸ πολὺ ποῦ ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ εἶναι νὰ εἰσαγάγῃ κανένα ἄρρωστον τοῦ κόμματος εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἢ κανένα παιδάκι ἐπίσης τοῦ κόμματος, ἔστω καὶ μὴ ὀρφανόν, εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον. Αὐτὸ εἶναι ὅλον. Ἡ δρᾶσις τῆς περιορίζεται εἰς τὸν στενώτατον κύκλον τῆς φιλανθρωπίας, καὶ ἐὰν κατορθώσῃ εἰς ἀντάλλαγμα, τίς αἶδε, ποίου ρουσφετιοῦ, νὰ ἐξασφαλίσῃ ἕνα κρεβάτι δι' ἕνα ἐτοιμοθάνατον, θεωρεῖ τοῦτο κατόρθωμα καὶ ἐκδούλευσιν καὶ ἐξόφλησιν τοῦ χρέους, τὸ ὅποτον ἀνταλαμβάνει, ὅταν ψηφισθῇ.

Ἄλλ' ἀρὰ γε ἐξοφλεῖ πραγματικῶς; Ἄρὰ γε ἐπιτρέπεται πλέον εἰς τὸν αἰῶνα μας, ὅπου αἱ πολιτευόμεναι γυναῖκες ἀποτελοῦν μίαν μεγάλην δύναμιν τῶν ἐθνῶν, νὰ νομίζουσι ὅτι ἐκπληροῦν τὰ πρὸς τὴν πατρίδα τῶν καθήκοντά τῶν διὰ μόνης τῆς περιθάλψεως ἀρρώστων, ἢ τῆς βοηθείας πτωχῶν.

Ἡ πολιτικὴ ὅπως ἐννοεῖται σήμερον εἶναι βεβαίως μίαν μεγάλην φιλανθρωπία, ἀλλ' ὅχι ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς ἐδῶ. Εἶναι μίαν

ἀπεριόριστος φιλαλληλία, μία ἀλληλεγγύη κοινωνική, οικονομική καὶ ἐθνική.

Δι' αὐτὸ αἱ γυναῖκες εἰς τὰ ἔθνη, τὰ ὅποια προώδυσαν εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τοὺς ἀνδρας, ἀπέκτησαν τὰ αὐτὰ μὲ ἐκείνους δικιώματα καὶ ἀναλαμβάνουν τὰς αὐτὰς μὲ αὐτοὺς ἀπέναντι τῆς πατρίδος ὑποχρεώσεις.

Αἱ γυναῖκες τῆς Φιλανδίας καὶ τῆς Νορβηγίας ἔδωκαν τὸν τόνον εἰς τὰς Βουλὰς, ὅπου παρεκάθησαν ὡς ἀντιπρόσωποι, τοῦ πῶς πρέπει νὰ πολιτεύονται οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν λαῶν ἀδικαικρῶς φύλου. Ὁ ἐργάτης καὶ ἡ ἐργάτις, τὸ παιδί καὶ ἡ μητέρα, ὅλοι οἱ ἕως τῶρα ἐγκαταλειμμένοι ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίας τῆς πολιτικῆς ἐτέθησαν νομοθετικῶς εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.

Ὅχι νοσοκομεῖα, ἀλλὰ ἐργασίαν καλὰ ἀμειβομένην, ὄχι ὀρφανοτροφεία, ἀλλὰ σχολεῖα ἐργασίας, ἀλλὰ νομοθεσίαν προστατευτικὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὄχι ταπεινώσιν καὶ ὑποδούλωσιν τῶν πτωχῶν, ἀλλὰ ἠθικὴν ἐξύψωσιν καὶ δικαιοσύνην.

Ἴδου ἡ πολιτικὴ διὰ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζονται ἄλλοι αἱ γυναῖκες, ἴδου τὸ καλόν, τὸ ὅποσον ἐπιφέρει ἡ χειραφετήσεως τῶν εἰς τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαούς. Ἀλλὰ διὰ νὰ φθάσουν ὑποῦ ἐφθασαν διήνυσαν στάδια εὐγενῶν ἐνεργειῶν, συστηματικῆς προπαγάνδης καὶ προσηλυτισμοῦ εἰς τὰς ιδέας τῶν ἀλλὰ καὶ τῶν λαῶν, ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν ὁποίων τύσον ἠγωνίσθησαν.

Οἱ πολιτευόμενοι φεμινιστὰς εἰς ὅλον τὸν κόσμον εἶναι ἀναρίθμητοι. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν εἶναι μόνον οἱ νέοι, ἀλλὰ καὶ οἱ παλαιοί. Τὰ προγράμματα τῶν ὑποψηφίων ὅλων τῶν κατηγοριῶν περιέχουν ἄρθρα πίστεως τῶν γυναικείων ζητημάτων. Καὶ διὰ νὰ εἶναι φεμινιστὰς, σημεῖον ὅτι εἶναι ἄνθρωποι ποὺ ἐργάζονται ὑπὸ προγράμματα νέων ιδεῶν προόδου, ὅτι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῆς συνεργασίας καὶ ἐπεμβάσεως καὶ τῶν γυναικῶν τῶν εἰς τὴν πραγματικὴν ἀναγέννησιν καὶ τόνωσιν τῆς φυλῆς τῶν.

Τέσσερα, πέντε, δέκα σωματεῖα γυναικείων ἀγωνίζονται εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸν ἀγῶνα τῆς πολιτικῆς ψήφου. Δὲν ἐξετάζω ἐδῶ, ἂν ἡ ψήφος τῶν γυναικῶν τῶν Βουλγάρων εἶναι ἀναγκαστικὴ διὰ τὴν πρόσδοον τῆς χώρας τῶν, ἢ ἂν βουλευτικὴ γυναῖκες Βουλγάριδες θὰ φέρουν τὸν χρυσοῦν αἰῶνα εἰς τὸν τύπον τῶν.

Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι βέβαιον καὶ ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι τὰ γυναικεία αὐτὰ σωματεῖα αἰσθάνονται κοντὰ τῶν, εἰς τὸ πλευρόν τῶν

ὄχι ἓνα ἢ δύο βουλευτὰς, ἀλλὰ κόμματα ὁλοκληρὰ, πρόθυμα νὰ ἀναγνωρίσουν τὰ δικαιώματα καὶ νὰ ὑποστηρίξουν τὰς αἰτήσεις τῶν. Ὅχι τοὺς νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πληροῦς, ὅπως εἶχεν εἰπεῖ πέρυσι ἡ φοιτήτρια τῆς ἱατρικῆς Ἀντωνόβνα, χαρακτηρίζουσα μὲ τὴν μόνην αὐτὴν φράσιν τῆς, ὕλην τὴν διαφορὰν, ὅλον τὸ ἀμέτρητον χάος ποὺ χωρίζει τοὺς ἐκεῖ πολιτευομένους ἀπὸ τοὺς ἐδῶ. Ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκεῖ γυναῖκας ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μας. Αἱ ὁποῖαι εἰς τὰς παρεκμονὰς ἐκλογῶν ἢ γίνονται κομματάρχισκοι χωρὶς ἰδανικά, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν πόθον νὰ ἐξυπηρετήσουν ἓνα οἶον δήποτε κόμμα, ἢ ἐξακολουθοῦν τὸ πόκερ καὶ τὸ μπρίτζ τῶν μὲ τελείαν ἀδιαφορίαν δι' ὅ,τι συμβαίνει γύρω τῶν.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑΣ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Ἡ Jka Friendenberg, ἡ ὑψώσασα πρώτη τὴν σημαίαν τῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικὸς εἰς τὴν Βαυαρίαν, ἡ ἰδρύτρια πολλῶν φιλανθρωπικῶν γυναικείων Σωματείων τῆς Βαυαρίας, ἡ καταναλώσασα τὸν βίον τῆς, τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός τῆς, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς φυλῆς τῆς πατρίδος, τοῦ ἔθνους, τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπέθανε.

Ἡ Jka Friendenberg ἐγεννήθη εἰς Wiesbaden ἐκ γονέων εὐπόρων. Ἀπὸ παιδικῆς τῆς ἡλικίας εἶχε δώσει δείγματα μεγαλεπήβολου καὶ ἀκαρτείου χαρακτήρος. Ὁ συνήθης βίος μὲ τὰς μικροφροντίδας καὶ τὰς πεζότητάς του δὲν τὴν ἐνδιέφερε. Ἐφαίνετο ζητοῦσα καὶ ὑψηλότερον, ἰδανικὸν ἐξωραϊζόν καὶ ἐξυψώνον τὸν πεζὸν βίον. Κατὰ τῆς ἀδικίας ἐξανίστατο ἀπροκαλύπτως, τὴν φιλανθρωπίαν ἐξήσκει μέχρις αὐτοθυσίας. Εἰς τοὺς ἐφηβικούς τῆς εἰσέτι χρόνους ἤρχισεν νὰ δεικνύη σκέψεις καὶ κρίσεις ὠρίμου ἡλικίας.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν σχολικῶν τῆς σπουδῶν ἐπεδόθη εἰς ἀνωτέρας σπουδὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας, πρᾶγμα ἀσύννηθες διὰ τὸ φύλον τῆς εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο προξενήσαν πολλὴν ἐντύπωσιν. Δὲν διεκρίνετο μόνον δι' ὅ,τι ἔγραφεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ῥητορικὴν τῆς, διὰ τὴν πειστικὴν δεινότητα τοῦ λόγου καὶ τὴν χάριν, ἡ ὁποία διετηρήθη ἢ κάλλιον ἐκραταιοῦτο, δύναται τις νὰ εἴπῃ, εἰς τὴν ὠριμὴν ἡλικίαν τῆς. Τοῦτο ἀναγνωρίζουν ὅλοι οἱ ἀπτήκοοι μάρτυρες τῶν ὁμιλιῶν τῆς, ὁσάκις ἀνήρ-

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΕΧΑΓΙΑ

(ἀπὸ τὴν προσεχῶς ἐκδιδομένην 25ετηρίδα τῆς Ἐφημ. τῶν Κυριῶν)

χετο τὸ βῆμα, ἢ εἰς ἐπισήμως κληθέντα Συνέδρια, ἢ εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις, ἢ εἰς ἀπλουστάτας συσκέψεις, εἰς καμμίαν αἴθουσαν Ἴνστιτούτου ἢ σχολῆς. Πόσῃν δύναμιν εἶχε ἡ συμπαθῆς μορφή τῆς, ἡ στεφανωμένη ἀπὸ τὴν φαύλευκον μουσικωτὴν κόμην, ὡς ἄλλης Carmen Sylva, πόσῃν δύναμιν εἶχεν ἡ ἀργυρᾶ φωνὴ νὰ προσελκύῃ εἰς τὰς ὠραίας ιδέας καὶ τὰ ὑψηλὰ φρονήματα καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοὺς πεζοτέρους, ψυχροτέρους καὶ μᾶλλον ἀδιαφόρους τῶν ἀνθρώπων.

Εὐειδής, μορφωμένη, εὐπορος, μὲ φήμην ἀντηχοῦσαν μειλχίως, ὄχι μόνον εἰς τὴν γενέθλιόν τῆς πόλιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν Γερμανίαν ἦτο νύμφη περιζήτητος. Ἡ Jka ὁμως δὲν ἐσκέφθη περὶ σχηματισμοῦ ἰδίας οἰκογενείας. Ἐγένετο μητέρα τῆς μεγάλης οἰκογενείας τοῦ φύλου τῆς, τὸ ὅποσον ἐθεώρει πιεζόμενον καὶ ἀδικούμενον.

Εἰργάζετο διὰ τὸν ὑψηλὸν τῆς σκοπὸν δραστηρίως. Ἐταξείδενε διὰ τοῦτο ἀνὰ τὴν Γερμανίαν, ἀλλ' ἐπανήρχετο πάντοτε εἰς τὸν πατρικὸν τῆς οἶκον χάριν τῶν γονέων τῆς, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευε. Μετὰ τὸν θάνατον τούτων ἐγκατέλειπεν ὀριστικῶς τὴν γενέθλιόν τῆς πόλιν

καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μόναχον, τὸ ὅποσον ἐγένετο ἄλλη πατρίς τῆς, τοῦτο κατὰ τὸ 1890.

Γνωστὴ ἤδη ἐκ φήμης διὰ τῆς γραφίδος, ἔχουσα εἰς τὸ Μόναχον μίαν φίλην συμμαθήτριαν τῶν παιδικῶν τῆς χρόνων, ἐντὸς ὀλίγου κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ ἓνα κύκλον γυναικῶν εἰς τὸν ὅποσον ἔδωκε τὸ ὄνομα «Κύκλος ἀνεπτυγμένων Κυριῶν διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ Γυναικείου φύλου» τοῦ ὁποίου ἐξελέγει πρόεδρος.

Τῇ ἀκαμάτῳ ἐργασίᾳ τῆς ὁ κύκλος ἐξετάθη γρήγορα, ἔλαβε τὸ ὄνομα «Σωματεῖον διὰ τὰ πνευματικὰ συμφέροντα τῆς γυναικὸς» τὸ ὅποσον πάλιν κατὰ τὸ 1894 μετετράπη εἰς «Σωματεῖον ὑπὲρ τῶν γυναικείων συμφερόντων».

Ὡς ὑψώσασα τὴν σημαίαν τῆς χειραφετήσεως καὶ ἐργαζομένη ὅλαις δυνάμεσι διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου τῆς ἀπῆντησε μεγάλας δυσκολίας, εὐρέθη ἐκτεθειμένη εἰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις, ἐπιδοκιμασίας καὶ ἀποδοκιμασίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἔλειψαν αἱ εἰρωνεῖαι, οἱ χλευασμοί, οἱ ὀνειδισμοὶ καὶ αἱ ἐπιθέσεις. Ἀλλ' ὅπως ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι τῶν μεγάλων ἀληθειῶν, οἱ σκαπανεῖς τῶν ὠραίων ιδεῶν ἐπισχύοντο καὶ ἡ Jka Friendenberg δὲν ἐδειλίασεν. Ἀντεπεξήρχετο ὅταν παρουσάζετο

ή ανάγκη, και ειοργάζετο αδιακόπως όπως πείση περί του ορθού των λόγων της. Όλιγον και όλιγον ήρχισαν να προσηλυτίζονται, όχι μόνον γυναίκες, αλλά και το ισχυρόν φύλον. Τοιούτοτρόπως μετά τέσσαρα έτη, ήτοι κατά το 1898 προήχθησαν από το «Σωματείον περί γυναικείων συμφερόντων», και ιδρύθησαν δεκατέσσαρα τοιαύτα διά διαφόρους άλλους φιλανθρωπικούς σκοπούς δηλαδή περί ορφανών, περί παροχής εργασίας εις άπόρους, περί έποποιείας, περί επαγγελματικής και κοινωνικής μορφώσεως της γυναίκος κτλ. σχετικά τοιαύτα άλλα με διακλαδώσεις και παραρτήματα και όχι μόνον εις την πρωτεύουσαν αλλά και εις τας επαρχίας· το έργον της έλαβε μεγάλας διαστάσεις, μέχρις ότου περιέλαβεν όλον το Βαυαρικόν Βασίλειον. Εις αυτήν οφείλεται και η άνέγερσις Δημοτικού Γυμνασίου εις το Μόναχον. Αδτή έρχοι τήν ιδέαν και ειοργάσθη δραστηρίως, όπως πείση τον Δήμον, και τους αναφορικώς της ιδέας αυτής λόγους της εδημοσίευσεν εν καιρώ και ή «Εφημερίς των Κυριών»,

Κατά το 1899 τή προτάσει της εκλήθη το «Πρώτον Συνέδριον των γυναικών της Βαυαρίας» εις το Μόναχον, και κατά διετίαν εκαιείτο εν τοιούτον εις μίαν εκ των έπισημοτέρων του Βασιλείου πόλιν. Το 1909 έγένητο και πάλιν το «Έκτον Συνέδριον των γυναικών της Βαυαρίας» εις το Μόναχον, του όποιου τήν εργασίαν όλην εδημοσίευσεν ή «Εφημερίς των Κυριών». Εις το Έκτον Συνέδριον έγεινεν ή ένωσις όλων των Σωματείων υπό το όνομα «Γενικός Σύλλογος Γυναικείων Σωματείων της Βαυαρίας» «Hauptverband bayerischer Frauenvereine», αποτελούμενος από 70 Σωματεία με 20,000 μέλη.

Εις το «Εβδομον Συνέδριον των Γυναικών της Βαυαρίας», το κληθέν εις την πόλιν Würzburg ή ιδρύτρια δέν ήδυνήθη να λάβη πλέον μέρος· κατετρέχετο υπό της φοβεράς νόσου, ή όποία επέφερε το μοιραϊόν τέλος. Η άπώλεια αυτή έβύθησεν εις λύπην ειλικρινή όχι μόνον τον γυναικείον πληθυσμόν, αλλά και τον κόσμο των γραμμάτων, ιδίως του ισχυρού φύλου, ως άπεδείχθη και εκ των λόγων και εκ των έργων.

Εις ηλικίαν 55 χρόνων άφήρσεν ο θάνατος τήν άκαταβλήτως υπέρ της προόδου της γυναικός εργασθείσαν και πλήρη ζωής, δράσεως και νεανικής ψυχής γυναίκα.

Αλλά το κολοσσαϊόν έργον της ζή και θέλει ζή, από γενεάς εις γενεάν. Τα εβδομήκοντα Σωματεία εθεώρουν αυτήν αγαπητήν μητέρα, και το έργον της και τους πόθους της, τους

όποιους ως παρακαταθήκην παρέδωκεν εις αυτές εις την επιθανάτιον κλίνην της, υίοθετον μετά θερμοῦ ζήλου.

Δέν επιχειροῦμεν να περιγράψωμεν τα της κηδείας, άλλ' οὔτε να μεταφράσωμεν τους πολλούς και ωραίους εκφωνηθέντας λόγους. Τα γράμματα, ή φιλανθρωπία, πάν ιδεώδες, εθγενές, υψηλόν, ωραϊόν άντεπροσωπεύθη.

Ο διά τας υπό της Έκκλησίας άπονεμομένης επιθανάτιους ευχάς ώρισμένος μέγιστος χῶρος του νεκροταφείου του Schwabing ειχεν υπερπληρωθῆ κόσμον, ως και τα προαύλια και περιστεύλια. Υπό τους ήχους ενός άσματος μίας νεκρωσίμου μουσικής συμφωνίας του Beethoven ήρχισεν ή τελετή. Ητο ωραϊόν και συγκινητικόν μαζή. Αί φωναί του ψάλλοντος άλλ' άοράτου χορού έφαινοντο ως να ήρχοντο από άγνωστον κόσμο. Προσήλθεν έπειτα προτεστάτης ιερέυς ο κ. Pfarrer Prinsler, ο όποιος και τήν προσεφώνησε διά συγκινητικωτάτου λόγον εξάρας τας άρετάς αυτής, και το πώς έπολλαπλασίασε το δοθέν παρά του Δημιουργού και χορηγού της ζωής τάλαντον. Η εκ της πόλεως Nürnberg έλθοῦσα κ. von Forster προς κατάθεσιν στεφάνων των εκεί Σωματείων και προσφωνήσεων μετά πραγματικῶν άλλους ειπεν, οτι εις τήν μεγάλην καρδίαν της νεκράς ειχεν άντηχήσει ο κύπος των καρδιών των γυναικῶν όλου του κόσμου. Έν και μόνον άπησχόλησεν όλον τον βίον της πώς να βελτιώση τήν θέσιν του φύλου της.

Ο άρχιμονιάκτης της εφημερίδος «Νεώταται του Μονάχου ειδήσεις» δόκιωρ Mohr, καταθέτων επί του φρετίρου ένα κλάδον φοίνικος εν όνόματι της εφημερίδος αυτής, ειπεν: «Ο φοινίξ ήτο το ιδιαίτερον γνώρισμα αυτής, επ' αυτοῦ διήρνεσε τον βίον της ως μαχητής της ειρήνης. Οτι οί φρόνιμοι άνθρωποι επιδιώκουν διά τήν γυναίκα το εθγενές, το φιλόανθρωπον και το καλόν, τοῦτο ήτο το είναι της. Εἴθε ή βιοπάλη της Γερμανίδος περί των δικαιωμάτων της να εξακολουθῆ βαίνουσα εις τα πρόσω εις άνάμνησιν της Jka Freudenberg και εἴθε να αναγνωρισθῆ παρά των Γερμανῶν ή μεγάλη άξία των γυναικῶν των «das die schönen Gaben der deutschen Frau verdienen».

Ο βαρώνος von Liebig, καταθέτων επίσης στεφάνον εν όνόματι του Έθνικοῦ Συνδέσμου, έπέρανε τήν προσφώνησιν του διά των ακολουθῶν φράσεων: «Ητο προικισμένη διά των χαρισμάτων μίας οδηγητριάς, ειχε τήν διαύγειαν μίας άπεριορίστου φαντασίας, αγαθήν και διακεκριμένην γνώμην, ήτο μορφή, εξ εκείνων,

αἵτινες μένουν πάντοτε πλησίον της καρδίας, και οτε πλέον δέν υπάρχουν παρ' ημῖν.

Όταν ή Mme de Staël επέστρεφεν από τήν έξορίαν της και εκινήθησαν οί Παρίσιοι, ειπεν ο Μέγας Ναπολέων, pour une femme tant de cas! Τώρα δέν ειπον πλέον τοῦτο μεγάλο Ναπολέοντες, άλλ' οί άπλοϊκοί αυτοί, νεκροθάπται και κηπουροί, θανμάζοντες: για μιά γυναίκα τόσα πράγματα! Αλλά τί γυναίκα ήτανε λοιπόν αυτή; Ο σχηματισθείς από στεφάνους λόφος παρηκολούθησεν αυτήν δι' Ιδιαίτερων άμαξῶν εις τον σιδηροδρομικόν σταθμόν και εις τήν γενέθλιόν της πόλιν Wiesbaden μετά πολλῶν άκόμη τιμώντων τήν μήμην της. Εκεί ετάφη κατά τήν επιθυμίαν της εις τον τάφον των γονέων της υπό των υπερηφάνων πατριωτών της. Τον τάφον της προσκύνημα όλων των γυναικῶν εκάλυψεν λόφος ευωδῶν άνθέων και ή άειθαλής δάφνη, ή όποία έφαιλλεν εις τήν μνησθηρώδη γλώσσαν της τον ύμνον των άθανάτων.

Μόναχον

ΜΑΡΙΑ ΠΙΝΕΛΛΗ

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Ο ιατρός ειχεν άποφασθῆ ότι εις τήν Μαρίαν Γ... ή όποία ένοσηλεύετο εις τήν κλινικήν του πρό ενός σχεδόν χρόνου, έμεναν μόνον ὄρσι να ζήση. Και αυτό το έλεγε με μεγάλην του λύπην, διότι ή κόρη αυτή ή ορφανή, διά τήν θεοραϊάν της όποιας επλήρωσε μια πονετική ψυχή, ήτο πολύ συμπληρητική. Ηρεμος, ύπομονητική, χωρίς κμμίαν άπείτησιν, χωρίς κενόν πράκρον, διήρχετο τας ήμέρας της με ένα ωραϊόν βιβλίον ή με τας θλιβεράς σκέψεις της. Και ήτο πράγματι πολύ δυστυχής ή Μαρία Γ... Η ιστορία της ζ' και πολύ συνήθης, ήτο μ' όλα ταῦτα τραγική, διότι ειχε ψυχῆν πολύ ευκίσθητον, μεγάλην φιλοτιμίαν και ιδίως καρδίαν που άγκαπούσε με πάθος και με επιμονήν. Αυτό λοιπόν το σύνθημα κακόν, το όποιον συμβίνει εις πολλὰ εγκτακαλειμμένα κορίτσια, χωρίς να προσβάλη τήν υγείαν των, εις αυτήν έφερε μακροσμόν. Και υπέφερε. . . . . υπέφερε. . . . . τόσον πολύ. . . . . εις τὰ ωραιοτέρα της χρόνια. . . . . διότι μόλις ήτον εἰκοσι έτών. Όταν ήτο δέκα πέντε έτών έμενεν εις μίαν οικογένειαν εις τας Παύρας, ως υπηρέτρια σχεδόν, ως ψυχοκόρη. Η Κυρία της Κ. Ρ. και ο κύριός της τήν επεριποιούντο πολύ. Δυστυχῶς έτυχε να έχουν και ένα υιόν ηλικίας εικοσιπέντε έτών, επιπόλαιον, άνευ εργασίας του όποιου ή μόνη μέριμνα ήτο ή δικασκέδασις, και ή μόνη επιθυμία να κάνη κατα-

κτήσεις, το κατώρθωσε δὲ πολύ εύκόλως, διότι ήτο καταπληκτικῆς ωραιοτήτος. Όταν είδε οὔτος τήν άγνότητα, τήν ωραιοτητα και το ευγενές ήθος της ψυχοκόρης των, δέν έχασε διόλου καιρόν· τήν έδελέασε με τὰ λόγια του, τήν έμάγευσε με τας περιποιήσεις και τέλος τήν εσαγήνευσεν εις τοιοῦτον βαθμόν, ώστε τον ήγάπησε παρφορώς και δέν άντεστάθη εις κμμίαν επιθυμίαν του. Όταν τήν εβκρύνθη ή Μαρία ήτο δέκα οκτώ έτών. Αυτή ή ιστορία περιήλθεν εις γνώσιν των γονέων του Παύλου, άντι δὲ να κατακρίνουσιν αυτόν και να όργισθοῦν έναντίον του άπεφάσισαν να διώξουν άμέσως τήν Μαρίαν, ή όποις, αφοῦτο ο Παύλος τήν ειχεν εγκτακλείψει ειχε περιπέσει εις μεγάλην μελαγχολίαν. Της έδωσαν άρεκτά χρηματὰ διά να ζήση, εως ύτου εύρει εργασίαν, άλλ' εκείνη τὰ ήρήθη και έφυγε, χωρίς να έχη οὔτε μίαν δραχμήν προς συντήρησιν της, διότι ως ψυχοκόρη δέν επληρώνετο. Αφ' οὔ επί εν έτος ειοργάσθη εις άλλην οικογένειαν με πονεμένην τήν ψυχῆν και κλονισθεῖσαν υγείαν ήρχισε να βήχη τόσον πολύ, ή αδυναμία της δὲ ήτο τοιαῦτη ώστε ή κυρία της ή όποις τήν ειχε πολύ άγαπήση, τήν έστειλε δι' εἰσόδων της εις Αθήνας εις τήν κλινικήν του ιατροῦ Β. όπου τήν εύρίσκομεν έτοιμοθάνατον. Απέναντι εις αυτήν τήν κλινικήν, ήτο μια μεγάλη οικία, όπου κατοκει ή οικογένεια Π. πλουσιωτάτη και έχουσα μίαν μόνον κόρην, πολύφρονον νύμφην. Συχνά από το παράθυρόν της ή δυστυχῆς ασθενῆς μας έβλεπεν αυτήν τήν νέαν πλήρη υγείας, να δικασκεδάξῃ, να χορεύη, να χαίρεται τέλος πάντων τήν ζωήν με όλα τὰ άγαπητά της πρόσωπα, εν ᾧ αυτή ορφανή και πάσχουσα, επέζε το στήθος της, όπως καταπύση τον βήχα, ο όποιος τήν επνιγε, και τήν καρδίαν της, διά να σταματήση τους ταχείς παλμούς της. Δέν ήσθάνθη όμως ποτέ ζηλοτυπίαν διά τήν ζένην ευτυχίαν, απ' έναντίας ή ευγενῆς ψυχή της έχαιρετο, βλέπουσα τήν χαράν των άλλων.

Περί του Παύλου δέν ειχε μάθει απολύτως τίποτε πρό δύο έτών, δέν επανεν όμως ή λατρεία της προς αυτόν. Δέν τον έμίσησε διά τήν εγκτακλείψιν του, τήν εύρισκε πολύ φυσικήν, αφ' οὔ ήτο περιτριγυρισμένος από τόσας νέας, ωραιοτέρας και πλουσιωτέρας από αυτήν. Τήν στιγμήν αυτήν, κατά τήν όποιαν αρχίζει το διήγημά μας είναι βράδυ, δέν άναψαν ακόμη το φῶς της και ή Μαρία άναπαύεται εις το ήμίφως αυτό και σκέπτεται πάντοτε το παρελθόν. Εις το δωμάτιόν της έχει πολλὰ άνθη, τελευταία ἴσως πλέον περιποιήσις του

ιατροῦ. Εἰσέρχεται ἡ νοσοκόμος νὰ τὴν ἐρωτήσῃ ἂν ἐπιθυμῇ τίποτε. Αἶφνης ἀκούεται θόρυβος, φωναὶ χραῖς καὶ εὐθυμίας εἰς τὸ ἀπέναντι πλούσιον σπῆτι.

— Τί συμβαίνει; ἐρωτᾷ μὲ σβυσμένην σχεδὸν φωνὴν ἡ Μαρία.

— Γάμος παιδί μου, ἀπαντᾷ ἡ νοσοκόμος— ἀπόψε παντρεύεται ἡ ἀπέναντί μας πλούσια νέα. Ἡ Μαρία ἐγείρεται ὀλίγον καὶ λαμβάνει ἐνδιαφέρον.

— Ἄ παντρεύεται αὐτὸ τὸ χαριτωμένο κορίτσι; μὲ κάποιον ποῦ ἀγαπᾷ ἀρα γε;

— Ναι, λέγουν πῶς παντρεύεται ἀπὸ ἔρωτα.

— Χαίρομαι πολὺ... γιὰ κείνην... καὶ μόλις ἐπρόφερε τὰ λόγια αὐτά, τὰ μάτια τῆς ἐγένισαν δάκρυα καὶ ἐπανεπέσεν εἰς τὸ προσκεφάλαιόν τῆς. Κατόπιν, ὡς νὰ ἤθελεν ἀκόμη κᾶτι νὰ μάθῃ...

— Πῶς ὀνομάζεται ὁ νέος; ξέρεις;

— Ὅχι, — ἀπαντᾷ ἡ νοσοκόμος — ἀλλ' εἶναι νομίζω ἀπὸ τὰς Πάτραις.

— Ἀπὸ τὰς Πάτραις; — κορυφάζει σχεδὸν ἡ Μαρία μὲ ὄσσην τῆς ἔμμενε φωνήν, ἐνῶ τὰ μάτια τῆς ἐσπινθηροβόλουν — ἀπὸ τὰς Πάτραις; μὲ πῶς λέγεται;

— Δὲν ἤξεύρω ἀπαντᾷ ἡ νοσοκόμος, ἐκπλαγεῖσα ἐκ τοῦ ὕφους τῆς ἀσθενοῦς.

— Καὶ τί ὥρα γίνεται ὁ γάμος; ἐρωτᾷ ἡ Μαρία.

— Εἰς τὰς ἑννέα νομίζω. Σιωπῇ ἄκρα ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τῆς νοσοκόμου. Ἡ Μαρία ἐφάνετο ὡς νὰ ἀπεκοιμήθη αἰφνιδίως. Ἡ νοσοκόμος μετ' ὀλίγον βλέπουσα ὅτι ἡ Μαρία ἦτο ἡσυχῆς ἐξῆλθε καὶ ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὰς ὀκτῶ μετὰ τοῦ ἱατροῦ. Οὗτος ἐπίασε τὸν σφυγμὸν τῆς, τὸ πρόσωπόν του ἐσκυθρώπασεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε, ἐσύστησεν ὅμως εἰς τὴν νοσοκόμον χαμηλοφώνως νὰ μὴν ἀφήσῃ διόλου σχεδὸν τὴν Μαρίαν αὐτὴν τὴν νύκτα. Μόλις ἐξῆλθε ὁ ἱατρός ἡ ἀσθενὴς παρεκάλει θερμῶς τὴν νοσοκόμον νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ παράθυρον, διὰ νὰ ἴδῃ τὸν γάμον.

— Μὴ μοῦ ἀρνεῖσαι καλὴ μου Τερέζα αὐτὴν τὴν χάριν — τῆς ἔλεγε — ποῦ ξέρεις ἂν δὲν εἶναι ἴσως ἡ τελευταία.

— Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λές, παιδί μου, ἡ τελευταία δὲν εἶναι, ἀλλ' ἀφοῦ τόσο τὸ ἐπιθυμεῖς, θὰ σοῦ τὴν κάνω αὐτὴν τὴν χάριν. Τὴν ἤγειρε πρᾶγματι μὲ πολλὰς προφυλάξεις καὶ τὴν ὀδήγησεν εἰς τὸ παράθυρον. Τότε... ἐν τῷ μέσῳ τῶν φώτων... — τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ ὡς ἐκ τοῦ καύσωνος, ἦτο Ἰούλιος μὴν — τῆς πολυτελείας... τοῦ κόσμου, ... εἶδεν ἡ δυστυχὴς ἐτοιμοθάνατος, τὴν νύμφην μὲ τὴν

πλούσιαν νυμφικὴν περιβολὴν τῆς καὶ τὸν γαμβρόν... ἐκλονίσθη, ἡ ἀναπνοὴ τῆς ἐπιάσθη, τὰ μάτια τῆς ἔλαμψαν καὶ ἐφώναζεν ὡς παρῶρων.

— Τερέζα μου... εἶναι αὐτός... εἶναι ὁ Παῦλος, εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου... αὐτὸς ποῦ μὲ κατήντησε σ' αὐτὰ τὰ χάγια... ἀκούεις Τερέζα; εἶναι αὐτός. Ἡ δυστυχὴς νοσοκόμος ἐταράχθη, δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ ἐφοβήθη μήπως ἡ συγκίνησις ἐπισπεύσῃ τὸ τέλος τῆς δυστυχισμένης αὐτῆς νέας, καὶ τὴν ἐσήκωσε σὰν παιδάκι στὰ χέρια τῆς καὶ τὴν ἔβαλε πάλιν στὸ κρεβάτι. Ἡ δυστυχὴς ὅμως Μαρία δὲν μπορούσε πλέον νὰ ἡσυχάσῃ.

— Τερέζα — ἀνέκραξε — κάνε μου ἀκόμη μὲ χάριν, τὴν τελευταία αὐτὴ τὴ φορὰ ὀρισμένως, πάρε τὰ λουλούδια μου, ἔλα αὐτὰ τὰ λουλούδια ποῦ μοῦ ἔχουν φέρε, καὶ τρέξε, νὰ τὰ δώσῃς στὸ γαμβρό... νὰ τοῦ πῆς ὅτι εἶναι τὸ δῶρον τῆς μικρᾶς του Μαρίας, ἡ ὁποία θὰ πεθάνῃ ἐντὸς ὀλίγου, τὸ αἰσθάνεται, καὶ θὰ παρακλήσῃ τὸν Θεόν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν διὰ τὴν εὐτυχίαν του... ἀκούεις; γιὰ τὴν εὐτυχίαν του... ἔλα λοιπὸν γρήγορα τί μὲ κυττάζεις; πήγαινε, τὸ θέλω καὶ ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, ἐβγάλε μὲ τὰ χλωμά τῆς χέρια ἀπὸ τὰ βάζα, τὰ ὁποῖα ἦσαν κοντὰ τῆς, ἔλα τὰ ἄνθη καὶ τὰ ἔτεινε πρὸς τὴν Τερέζαν.

— Νά, πάρα πῆγαινε, καὶ νὰ μοῦ φέρῃς τὴν ἀπάντησί σου τὴν περιμένω... πάρε καὶ τὰ ἄλλα μὴν ἀφήσῃς τίποτε ἐδῶ γιὰ μένα, γιὰ κείνον, ἔλα γιὰ κείνον... Ἡ δυστυχὴς νοσοκόμος, βλέπουσα τὴν ἀγωνίαν τῆς, ἠναγκασθῆ νὰ τὰ πάρῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ.

— Ἀκουσε Τερέζα, μὴ μοῦ πῆς ψέμματα, θέλω τὴν ἀπάντησί σου γραπτὴ ὅτι τὰ ἔλαβε ἀκούεις; γραπτὴ...

Εἰς τὸ χαρούμενο σπῆτι μετὰ τὸν γάμον, ἕνας ὑπηρετῆς πλησιάζει τὸν γαμβρόν καὶ τοῦ ὀμιλεῖ χαμηλοφώνως:

— Κύριε σὰς ζητεῖ ἕξ κάποιος, εἶναι λέγει ἀνάγκη νὰ σὰς δώσῃ κᾶτι τι... Ὁ Παῦλος ἐξέρχεται, βλέπει μετὰ μεγάλῃς του ἀπορίας τὴν νοσοκόμον νὰ τὸν πλησιάζει, νὰ τοῦ τείνῃ τὰ ἄνθη καὶ νὰ τοῦ λέγῃ:

— Κύριε, αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὴν μικρὰν Μαρίαν, εἶν' ἐδῶ ἀντικρὺ εἰς τὴν Κλινικὴν μὲς ἐτοιμοθάνατος. Σὰς εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρον, καὶ ἀμέσως μοῦ ἔδωσε αὐτὰ τὰ λουλούδια νὰ σὰς τὰ φέρω... τῆς εἶχαν στολίσει μ' αὐτὰ τὴν κάμαρά τῆς...

— Μαρία;... Μαρία;... δὲν γνωρίζω καμμιά Μαρία.

— Πῶς εἶναι δυνατὸν Κύριε; ἐκείνη ἔκλειε καὶ ἐφώναζε ἄμα σὰς εἶδε αἰνῶνι ἐκεῖνος — ἔλεγε — ὁ Παῦλος». Οὗτος ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐφάνη ὡς νὰ ἐνεθυμήθη.

— Ἄ!... ναι... ξέρω... τὴν εἴχαμε σπῆτι μας ὑπηρετριά, πρὸ καιροῦ ὅμως... μόλις τὴν ἐνεθυμούμαι... ἡ καὶ μένη εἶναι λοιπὸν πολὺ ἄρρωστη;

— Μόλις θὰ περάσῃ τὴν νύκτα εἶπεν ὁ γιατρός: πεθαίνει ἀπὸ φθίσι. Καὶ τοῦ ἔτεινε πάλιν ἡ νοσοκόμος τὰ ἄνθη. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐφάνετο ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὰ πάρῃ, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς:

— Εἶναι γρουσουζιά καὶ κούμνη ἐγὼ γαμβρός νὰ πάρω ἄνθη ἀπὸ μὲς ἐτοιμοθάνατη... καὶ φθισικὴ μάστιξ... τόσο μεταδοτικὴ ἀσθένεια... ὅχι πάρα πίσω δὲν μπορῶ νὰ τὰ πάρω. Ἡ νοσοκόμος ἔγεινε κάτωχρος πρὸ τῆς φρικτῆς ἀναισθησίας αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

— Θέλει, Κύριε, γραπτὴν ἀπάντησίν σας ὅτι τὰ ἔλαβα... μὲ παρεκάλεισε θερμῶς νὰ μὴ γυρίσω πίσω χωρὶς αὐτὴν.

— Ἄ, ὅσο γι' αὐτό, τὸ κάνω εὐχαρίστως. Ἐλάβε τότε τὸ ἐπισκεπτήριόν σου, ἐφ' οὗ ἔγραψαι: «Εὐχαρίστῳ διὰ τὰ ἄνθη καὶ σοῦ εὐχομαι περυστικά», καὶ τὸ ἔτεινεν εἰς τὴν νοσοκόμον. Αὐτὴ ἠθέλησε νὰ ἀφίση καὶ τὰ ἄνθη ἐπὶ τινος τραπέζης.

— Ὅχι, ὅχι πάρα καλλιτέρα ὀπίσω καὶ μὴ τῆς τὰ δείξεις ὅτι τὰ ἐπέστρεψα. Ὅταν δὲ ἡ Τερέζα ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ:

— Μήπως ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ χρήματα; τὴν ἠρώτησε καὶ ἔβλεπε τὸ χέρι εἰς τὸ θυλάκιόν του. Φρίκη κατέλαβε τὴν νοσοκόμον διὰ τὸ ἀπληθές του ὕφους καὶ ἀπήντησεν ἀποτόμως.

— Κοιτῆστε τὰ λεπτά σας, Κύριε, ἔχομε ἀρκετὰ διὰ τὴν κηδεῖα τῆς.

...
Ὅταν ἡ νοσοκόμος εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς διὰ νὰ τῆς φέρῃ τὴν ἀπάντησιν, τὴν εἶρε νεκράν. Ἡ τὰ ἐπιστραφέντα ἄνθη ἐχρησίμευσαν ὡς νεκρολούλουδα!

ΑΡΓΥΡΩ Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Αἱ γυναῖκες εἰς τὸ βῆμα! Αἱ γυναῖκες ἀνατόμοι καὶ μελετηταὶ μεγάλων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Αἱ γυναῖκες ἐρμηνεύουσαι τοὺς κλασικοὺς τῆς ἀρχαιότητος μὲ βαθύτητα καὶ χάριν καὶ πρωτοτυπίαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξή-

λευαν οἱ καλλίτεροι μελετηταὶ καὶ κριτικοὶ τῶν ἀριστοουργημάτων τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Ὅχι τυχαῖα καὶ κοινὰ θέματα. Ὅχι ζητήματα ἐλαφρὰ καὶ προσιτὰ εἰς ὄλους. Ἀλλὰ καὶ ὄχι σχολαστικισμοὺς, ὄχι πενταντισμοὺς, ὄχι φρασεολογίας κοινὰς καὶ ἐπαναλήψεις πραγμάτων ποῦ ἐλέχθησαν κατὰ κόρον.

Ἡ ἐπιστήμων Ἑλληνίς ἕως τὴν ἄρα εἶχε διακριτὴν εἰς τὰς σπουδὰς τῆς, εἰς τὴν ἐξάσκησην τοῦ ἐπαγγέλματός τῆς, ὡς ἱατρός ἢ καθηγητρία. Ἀλλ' εἶχε μείνει ἄγνωστος ὡς καλλιτέχνης μελετήτρια τῆς ἐπιστήμης, ὡς ψυχολόγος καὶ ἐρευνητρία δυνατὴ τῶν ἀπορρήτων τῆς μεγάλης τέχνης, ὡς διερμηνεύτρια τῶν αἰώνιων καὶ ὠραίων ἀληθειῶν, αἱ ὁποῖαι κρύπτονται εἰς τὰ ἀθάνατα ἔργα ἑνὸς μεγάλου παρελθόντος.

Οἱ ἄνδρες, ποῦ ἐσυνείθισαν ἀπὸ τὰ σχολικὰ θραυτὰ νὰ θεωροῦν τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τοὺς κλασικοὺς συγγραφεῖς ὡς τοὺς ἀναροτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου δὲν ἠμποροῦσαν νὰ φανταστοῦν τὴν γυναῖκα τῆς ἰδίας κατηγορίας χωρὶς σχολαστικισμὸν καὶ μαμπλιεσμὸν. Δι' αὐτὸ αἱ δύο κατὰ σειράν ὀμιλίαι τῆς δος Μυραίνης Κλεάνθους διδάκτορος τῆς Φιλολογίας, μίᾳς πολὺ νέας καὶ χαριτωμένης κόρης, ἐξέπληξαν, ἐροήτευσαν, ἔκαμαν ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν. Διότι μαζὴ μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς φράσεως καὶ τὴν ἀβρότητα τοῦ λόγου, οἱ γυναίκεοι τύποι τοῦ Σοφοκλέους ἀνελύθησαν τελείως καὶ ἀπέδωκαν τὴν γυναικεῖαν ψυχὴν ὑπὸ τὰς ξεχωριστὰς συνθήκας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς Διηανείρας ὡς συζύγου νομίμου τοῦ μεγάλου ἥρωος Ἡρακλέους καὶ τῆς Τεκμήσης ὡς συνένου μόνου τοῦ Αἴαντος.

Μεταφέρωμεν ἐδῶ διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσουν καὶ αἱ ἀναγνώστριά μας τὴν ὠραίαν μελέτην τῆς νεαρᾶς διδάκτορος, ἡ ὁποία εἰς ἀπώτερον μέλλον θὰ μᾶς δώσῃ καὶ τοὺς ὑπολοίπους μεγάλους τύπους τοῦ ἀθανάτου τραγικοῦ.

Τὰς φιλολογικὰς ὀμιλίαις, τὰς ὁποίας ὡς προαναγγείλαμεν ἤδη, θὰ συνεχίσουν καὶ ἄλλαι διδάκτορες τῆς φιλοσοφίας, θὰ διακόπτουν ἐν τῷ μεταξὺ ὀμιλίαι ἐπιστημονικαὶ μὲν καὶ φιλολογικαὶ πάντοτε, ὄχι ὅμως καὶ κλασικαί.

Τὴν ἐπομένην Πέμπτην 17 Μαρτίου θὰ ὀμιλήσῃ ἡ διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας κ. Θηρεσία Ροζὰ Ἐδαγγελίδου περὶ τῆς φιλοσόφου Ὑπατίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ καθε Τετάρτην εἰς τὰς 6 μ.μ., ἐξακολουθοῦν αἱ πρὸς τὰς διδασκαλίας καὶ μετῆρας θαυμάσια καὶ τόσον κόσμον συγκεντρώνουσαι διαλέξεις περὶ ὑγιεινῆς καὶ παιδολογίας τῆς κ. Μελά. Τὴν μεγάλην ἐβδομάδα αἱ διαλέξεις διακόπτονται, διὰ νὰ συνεχισθοῦν μετὰ τὸ Πάσχα.

ΑΝΟΙΞΙΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

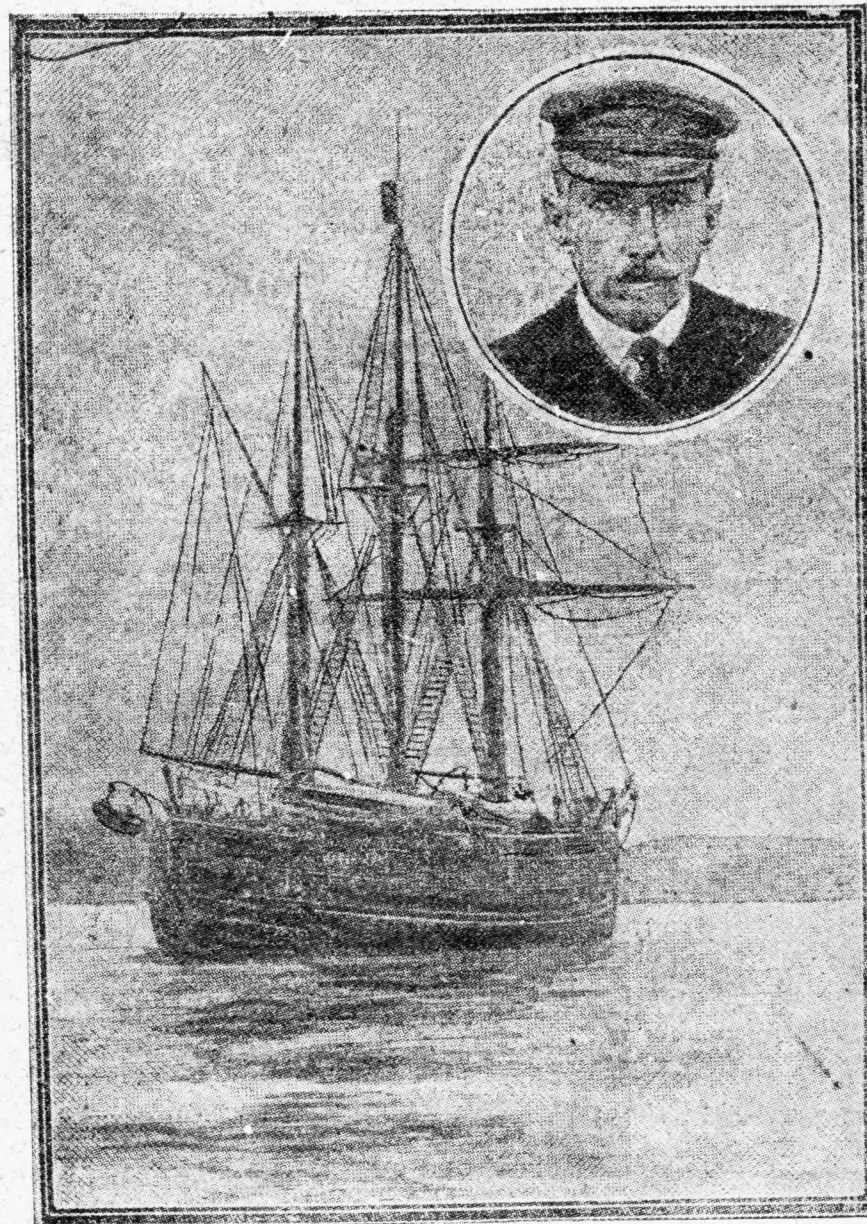
Ὁμιλία τῆς δρος τῆς φιλοσοφίας δος Μ. ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ

Θὰ προσπαθῆσω ν' ἀναπτύξω σήμερον ὅσον μὲν εἶναι δυνατὸν τὰ αἰσθητικὰ δύο γυναικῶν ποῦ περυσιάζονται εἰς δύο τραγωδίαις τοῦ Σοφοκλέους, τὸν *Αἴαντα* καὶ τὰς *Τραχινίας*.

Ἐπισημασθῶν τὰ δράματα αὐτὰ διότι εἶναι τὰ πλέον ἄγνωστα καὶ διότι θεωροῦνται τὰ πλέον ἀδύνατα δράματα τοῦ Σοφοκλέους ὡς πρὸς τὴν πλοκὴν καὶ ἠθοποιίαν. Ἐὰν

ἠμυρῶν νὰ δείξω τὴν ὀρατικότητα καὶ ἀπλοότητα τῶν αἰσθημάτων τῶν γυναικῶν αὐτῶν τῶν δραμάτων θὰ εἶναι βραδύτερον εὐκολώτερον νὰ κατανηθοῦν ἢ μεγάλες καὶ εὐγενικῆς ἰδέας ποῦ διευθύνουν τὴν δρασίαν τῶν ἀληθινῶν ἡρώδων τοῦ Σοφοκλέους, μίαις Ἀντιγόνης καὶ καὶ μίαις Ἡλέκτρας.

Πρωτύτερον ὅμως θέλω νὰ εἶπω ὀλίγα διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ποιητοῦ, δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν ποιητὴν, διότι μόνον ἔταν γνωρίζω κενεῖς τὸ περιβάλλον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ συγγραφέως ἠμυρῶν νὰ ἐννοήσῃ καλύτερον τὴν σχέψιν αὐτοῦ ἔταν πλάττη τοὺς διαφόρους τύπους τῶν ἡρώων του.

Ο ΑΝΑΚΑΛΥΨΑΣ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΠΟΛΩΝ
Δωρ ΑΜΟΥΝΤΣΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΤΟΥ

Όταν ο Σοφοκλής παρουσιάζεται εις τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν, ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶναι συγκεντρωμένη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ αἱ Ἀθηναῖοι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀκμὴν των. Ἡ πόλις αὕτη ποῦ ἐπρότεινε θεορατὰς τὸ στήθος εἰς τὰς βαρβαρικές ἀπειλὰς κλείει μέσα στὰ τεῖχη της μὴ φύγῃ ἀπὸ ἧρωας, ποῦ αἰσθάνονται τὴν δυνάμειν τους καὶ σκορπίζουν τυγχρόνως τὸ αἶσθημα τῆς ἐνότητος. Ὅλοι ταπεινοὶ χαίρειζον τὸν θράκησόν τους. Ἡ πόλις γεμίζει ἀπὸ χρυσὸν καὶ ὁ ἄρχων της ἀντλεῖ ἀπὸ τὸ συμπαχικὸν ταμεῖον μὲ τὰ δύο του χέρια χωρὶς νὰ δίδῃ εἰς κινένας λογαριασμὸν παρὰ μόνον εἰς τοὺς θεοὺς του.

Μέσα εἰς τὰ τεῖχη της κινεῖται ἕνας λαὸς ποῦ κυβερνᾷ ὁ ἴδιος τὸν ἐκυτόν του. Ἡ ἐλευθερία ἐδημιούργησε τὴν ἀτομικότητα στηριγμένην ἐπάνω εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας. Ἡ πειθὴ εἶναι ἡ δυνάμις ποῦ διευθύνει. Τὸ φιλοσοφικὸ πνεῦμα σκορπίζεται καὶ ἐμβυθύνει εἰς ὅλα. Ὁ Ἀθηναῖος γεννᾷται μέσα στὴ σκέψιν, ἐξυπνᾷ γλήγορα εἰς τὸ φῶς καὶ χωρὶς νὰ τὸ νοιώσῃ, γυμνάζων τὸ σῶμά του εἰς τὴν πικραίστρα τόσο ὅσο καὶ τὴ σκέψιν του εἰς διαφόρους ἀκαδημίας, προστοιμάζεται γιὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς εὐμορφίας. Ἡ παιδείσις εἶναι παιγνίδι καὶ ἡ ἐργασία εἶναι τέχνη, διότι τὸ πᾶν εἰς τὴν πόλιν αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ σφραγισθῇ μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ ὠραίου.

Διὰ πρώτην καὶ τελευταίαν φοράν ἡ ἀπόλυτη εὐμορφία παρουσιάζεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ Ἀκρόπολις στολισμένη μὲ καλλιτεχνήματα φαίνεται σὰν νὰ δείχνῃ τὸν δρόμον πρὸς τὴν τελειοποίησιν. Ὁλόκληρη ἡ πόλις εἶναι ἐν ἐργαστήριον. Εἶναι τόσα ἀγάλματα ὅσοι καὶ πολῖται. Μέσα σὲ κάθε ἕνα ἀναζητῆς ἕνα προστάτης θεός, ἕνα ἥρωα, ἕνα ἀθλητὴς ποῦ ἐφκνέρωσε γιὰ μὴ στιγμὴ τὴν εὐμορφίαν τῶν θεῶν.

Ὁ λαὸς κινεῖται γύρω ἀπὸ ἕνα λαὸν ὁμοίων του ἐμψυχωμένον εἰς τὸ μάργαρον. Ἄλλ' ἢ ἀπλότης φανερώνεται παντοῦ, διότι ἀξίωμα των εἶναι τὸ «Μηδὲν ἄγαν». Ὅλα ἐν γένει εἶναι πνεῦμα, φῶς, ρυθμὸς καὶ ἀνάμειξ σ' αὐτὰ παρουσιάζεται ὁ Σοφοκλής, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἀρμονικὸς κανὼν, ὁ τύπος εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκει ἡ ἐνδοξὸς πόλις τὴν προσωποποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ της.

Ἡ ζωὴ τοῦ Σοφοκλέους εἶναι τὸσον ὠραία ὅσον καὶ τὸ ἔργον του. Γεννᾷται τῷ 496 σὲ μὴ ἀτμόσφαιρα ποῦ ἐφωτίζετο ἀπὸ τὰς ἀνταύγειας μιᾶς ρόδινης αὐγῆς εἰς μίαν μικρὰν ἔπαυλιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισσοῦ, εἰς τὸν ἴπ-

πειον Κολωνόν—πλησίον τῆς σημερινῆς Κολοκυνθοῦς.—Ὁ πατέρας του πλούσιος ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια ποῦ εἶχε, δίδει ἀφθονοὺς τὴν παιδείαν εἰς τὸν ποιητὴν. Οἱ ἀθληταὶ καὶ οἱ ποιηταὶ ἐναλλάσσονται. Ἡ πικραίστρα καὶ τὸ διδασκαλεῖον ἀπασχολοῦν τὴν νεότητά του, ἡ μὴ ἀναπτύσσει τὴν ἀρμονικὴν κίνησιν τοῦ σώματός του, τὸ ἄλλο μορφώνει τὸ πνεῦμά του.

Εἰς ἡλικίαν 16 ἐτῶν ἐκλέγεται διὰ τὴν εὐμορφίαν του νὰ σύρῃ τὸν χορὸν τῶν νέων οἱ ὁποῖοι ἐπικνηγύριζον τὴν νίκην τῆς Σαλαμίνος. Βραδύτερον γιὰ τὴν ἴδιαν εὐμορφίαν ἐκλέγεται ἵνα ὑποκριθῇ τὴν χαριτωμένην Νουσιακὴν τοῦ Ὀμήρου, ὅταν πικρῇ τὴν σφαιρὰν μὲ τὰς θεοραταῖς της. Ἡ καθημερινὴ του συναναστροφή μὲ φιλοσόφους καὶ καλλιτέχνους ἀνεπτυξε τὴν δημιουργικὴν του δυνάμιν. Γύρω του ὑπῆρχεν ἀμιλλα διὰ νὰ εὐρεθῇ νέος τύπος, νέα γράμματα, νέα παράστασις τῆς ἀρμονίας. Καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν εἶναι παράδοξον πῶς ὁ Σοφοκλής κατῶρθωτε νὰ μᾶς δώσῃ τὸ ἔργον του σφραγισμένον μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ ὠραίου.

Ἦτο 25 ἐτῶν ὅτε ἀνεβίβασεν εἰς τὴν σκηνὴν τὴν πρώτην τραγωδίαν του. Τότε εἰς τὸ θέατρον ἀπόλυτος κύριος ἦτο ὁ Αἰσχύλος. Ὁ ποιητὴς αὐτὸς γεννημένος μέσα στὴν θέρμη τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς, μὲ τὸ αἶμα τῶν Μαραθωνομάχων εἰς τὰς φλέβας του, παρουσιάσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σὰν κολοσσὸς εἰς τὸ μέσον ἀνθρωπίνων ἀγαλμάτων. Τὸ θέατρον ποῦ εὐρίσκατο σὲ σύγχυσι καὶ στὰς ἀρχὰς του μετεμορφώθηκε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν του. Σκηνή, ἐνδυμασίαι, ὑπερκαταί, ὅλα ἠσθάνθησαν τὴν δυνάμιν τῆς χειρὸς του. Ποτισμένος μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς του νομίζει ὅτι μόνον ἡ δυνάμις καὶ ἡ μεγαλοψυχία εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργήσουν τι ἀξίον διὰ νὰ ζήσῃ καὶ τοιοῦτοτρόπως ὅλα τὰ ἔργα του ἔχουν τὸν τύπον τῆς μεγαλοπρεπειίας. Τοὺς ἥρωας του τοὺς ὑψώνει πρὸς τοὺς θεοὺς του. Ἐμβάλλει εἰς αὐτοὺς δυνάμιν ψυχῆς, αἰσθημὰ ὑπέροχα, εἰς τὰ ὅποια ὁ ἀνθρώπος πολὺ σπανίως εἶναι δυνατὸν νὰ ὑψωθῇ. Δὲν ταπεινώνονται οἱ ἥρωες του παρὰ μόνον ἐνώπιον τῆς Μοίρας, ποῦ εἶναι ἡ ἀπόλυτος κυρίαρχος εἰς τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν. Γονατίζομεν ἀπὸ θαυμασμὸν πρὸ τῶν ἡρώων του, ἀλλὰ δὲν συγκινοῦμεθα, κάποιος φόβος μάλιστα πολλὰς φορὰς μᾶς γεννᾷται, γιὰτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ του εἶναι ἀκαμπτοὶ, ἐκδικητικοὶ, φθονεροὶ καὶ συχνότατα ἀφίνου τὸν Ὀλυμπον διὰ νὰ διευθύνουν πρὸς τὸ συμφέρον των τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων. Μὲ τὸ θέατρον τοῦ Αἰσχύλου εἶναι ὡς νὰ εὐρισκόμεθα ἐμπρὸς εἰς

ὑψηλὰ βουνὰ ἀπόκημα, μυστηριώδη μὲ καταράκτας καὶ χειμάρρους, μὲ κορυφὰς κεραυνόπληκτες καὶ ὑπέροχες, ἐμπρὸς στὴ γιγάντια εὐμορφίαν ἑνὸς Τιτᾶνος ποῦ μᾶς κάμνει ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ εὐλάβειαν νὰ σκύψωμε ταπεινωτικὰ τὸ κεφάλι.

Μὲ τὸν Σοφοκλέα δὲν εἴμεθα πλέον ἐμπρὸς εἰς τὴν ἴδιαν εἰκόνα. Εὐρισκόμεθα ἐμπρὸς σὲ μὴ ζωγραφικὴν ποῦ ἐμψυχώνεται μὲ τὰ ἴδια μᾶς αἰσθημὰτα, ἐμπρὸς εἰς αὐτὴν τὴν Ἀττικὴν φύσιν μὲ τὰς ὠραίας γραμμάς, μὲ τὰ μυρωμένα λουλούδια της καὶ μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν αἰσθανόμεθα ὅτι κινούμεθα.

Τὸ θέατρο τοῦ Σοφοκλέους ὑψώνεται εἰς ἀρμονικὴν συμφωνίαν πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ γλυπτικὴν τῆς πόλεως, σύμφωνα μὲ τὴν δημοκρατικὴν ἐλευθερίαν. Τὸ ἴδιον, μεγαλεῖον εἰς τὴν ἀπλότητά, ἡ ἴδια γαλήνη. Ἦμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ὁ Παρθενὸν τῆς ποιήσεως. Τὸ πᾶν μεταμορφώνεται, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ διάταξις, ἡ σύνθεσις καὶ ἡ ἐμπνευσις. Πλατύνεται ὁ κύκλος τῆς δράσεως. Τὰ ἐπεισόδια διαδέχονται φυσικὰ τὸ ἐν τὸ ἄλλο καὶ αἰσθάνεται κανεὶς τὴν κίνησιν τῆς ζωῆς ἐξιδανικευμένης.

Ὁ Σοφοκλής ἐπικναφῆρει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν σκηνήν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐξορίσει ὁ Αἰσχύλος διὰ νὰ δώσῃ τὴν θέσιν εἰς τοὺς γίγαντας του.

Τὸν ἐξάγει ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς χρόνους τὸν δικταρεῖ ὅμως ἀκόμη εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς.

Οἱ ἥρωες τοῦ Σοφοκλέους ἔχουν ὅσα καὶ σάρκα καὶ κάθε ἀνθρώπος Ἦμπορεῖ ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἰδανικὸν τῆς δράσεώς του. Ἀντὶ νὰ ἦναι δοῦλοι ταπεινοὶ τοῦ πεπρωμένου πολεμοῦ ἐναντίον αὐτοῦ, ἀναπτύσσουν ἰδικὴν των θέλησιν καὶ νικῶνται μὲν ἀλλὰ πίπτουν κατόπιν ἀπὸ εὐγενικὸν ἀγῶνα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διότι ὠδήγησαν κακῶς τὴν θέλησιν των.

Αὐτοὶ οἱ θεοὶ δὲν εἶναι πλέον οἱ ἀγροῖκοι καὶ φοβεροὶ εἶναι οἱ προνοητικοὶ, οἱ δίκαιοι ποῦ ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισιν των εἰς τοὺς ἐκπεπληγμένους θαυμαστὰς τῆς τέχνης τοῦ Φειδίου. Ἐν ᾧ ὁ Αἰσχύλος τοὺς φοβεῖται καὶ πολλαχῶς τοὺς βλασφημᾷ, ὁ Σοφοκλής τοὺς ἀγαπᾷ, διότι ἀντιπροσωπεύουν δι' αὐτὸν τοὺς αἰωνίους νόμους ποῦ διευθύνουν μὲ συνείδησιν τὰς τύχας μᾶς.

Ὁλόκληρον δὲ αὐτὸ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον παρουσιάζεται εἰς μίαν μορφήν ποῦ εἶναι αὕτη ἡ εὐμορφία. Δὲν θὰ εὐρωμεν εἰς τὸν Σοφοκλῆν τὰ στιλίδια τοῦ λόγου τοῦ Αἰσχύλου. Ἡ ἀλήθεια γυμνὴ μᾶς παρουσιάζεται μὲ τὰς ἀπλάς

γραμμάς ποῦ συναντοῦμεν εἰς τὸν ἀθλητὴν ποῦ ἀγωνίζεται γυμνὸς καὶ εἰς τὴν γυμνὴν παρθένον ποῦ ὄρμα εἰς τὰ βουνὰ διὰ νὰ λατρεύσῃ τὸν Βάκχον της. Ἀλλὰ καμμία ψυχρότης εἰς αὐτὴν τὴν γυμνότητα. Ἐνα θέλητρον κυβερνᾷ παντοῦ καὶ ἡ δυνάμις ἐνώνεται μὲ αὐτὴν τὴν χάριν.

Βέβαια ἔχει καὶ ὁ Σοφοκλής πολλὰς φορὰς τὰς τραχύτητάς του. Ἡ μελωδικὴ του λύρα μᾶς δίδει πολλὰς φορὰς ἤχους ἀπειλητικούς καὶ μᾶς ἐνθυμίζει τὸν Ἀπόλλωνα. ὅταν δικαίω τὴν συναυλίαν τῶν Μουσῶν διὰ νὰ τεντώσῃ τὸ τόξον του. Κανένας ποιητὴς δὲν μετεχειρίσθη τόσο καλὰ τὴν τραγικὴν εἰρωνίαν ὅσον αὐτός. Ἡ βαθεῖα σημασία τῶν λέξεων εὐρίσκεται συχνότατα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ φαινομενικὰ γεγονότα. Οἱ ἥρωες του νομίζουν σχεδὸν πάντοτε ὅτι ἔχουν σωθῆ, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ποῦ κινδυνεύουν. Πιάνονται ἀπὸ τὸ ἐγχειρίδιον ποῦ πρόκειται νὰ βυθισθῇ εἰς τὰ σπλάγχνα των, ὡς ἀπὸ ἀγκυρὰ σωτηρίας. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ἡ δυνάμις τῆς τέχνης τοῦ ποιητοῦ, τὸσον φοβερὴ ὅσον καὶ τοῦ Αἰσχύλου καὶ αὐτὸς πολλαχῶς μέσα στὴ τραχύτητά του αἰσθάνεται τὴν μεγάλην τρυφερότητα νὰ τὸν πλημμυρῇ.

Ὁ Αἰσχύλος εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λυρικός, ὁ Σοφοκλής γίνεται τέτοιος σχεδὸν μόνον στὰ λυρικά του. Τότε ὑψώνεται σὲ πινδαρικό ὕψος καὶ μέσα σ' ἕνα στίχο βλέπομε νὰ περνοῦν θεοὶ στεφνωμένοι, μυθολογικὰ ὄραματα, φωτισμένα τοπεῖα καὶ ζωογονημένα ἀπὸ τὰς νύμφες ποῦ περνοῦν καὶ ἐξαφανίζονται σύντομα.

Καὶ τίποτε δὲν Ἦμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὴν μελωδίαν αὐτῶν τῶν χορικῶν, τὴν γοργότητα, τὴν χάριν, τὴν σκέψιν καὶ τὴν ποίησιν. Γιὰτι καὶ ἡ σκέψιν ἐδῶ ἔχει τὴν θέσιν της περισσύτερον μάλιστα παρὰ σὲ κάθε ἄλλο μέρος τῶν δραμάτων του. Οἱ χορευταὶ του εἶναι οἱ μάρτυρες τῶν συγκρούσεων καὶ καταστροφῶν ποῦ γίνονται ἐμπρὸς των καὶ τὰς κρίνουν μὲ τὴν ἀκριβέστερη δικαιοσύνην. Συγκεντρώνουν μέσα των τὴν πείραν τοῦ γέροντος, τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἱερέως, τὴν ὀξυδερκεῖα καὶ τὴν αἰώνια ἠθικὴ τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἥρωες τοὺς ἐμπιστεύονται τὰ σχέδια, τὰς ἀγωνίας, τὰς μουσικὰς των σκέψεις, ὅπως στὰ δημοτικὰ τραγούδια μᾶς οἱ δυστυχισμένοι σκλάβοι καταφεύγουν στὴ φύσιν γιὰ νὰ ἐκμυστηρευθοῦν τὸν πόνο τους σὰν σ' ἕνα στοιχεῖο εἰρήνης καὶ σὰν σὲ καλὴν σύμβουλον.

Μὲ τὰ χορικὰ ὁ τραχημένος θεατὴς μεταφέρεται σ' ἕνα λειβάδι μὲ ἀσφοδέλους, ὅπου αἱ

σικιά τῶν ἀποθαμμένων ἀπὸ τὴν ἄλλη ὄχθη κυττάζουσι μὲ ψυχραμίαν τὴ πάλῃ καὶ τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς.

Δι' ὅλα αὐτὰ—καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὴν βαθεῖα ψυχολογικὴν ἀνάλυσι τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, διὰ τὴν ἀρμονικὴν ἐξωτερικεῖσι τῶν αἰσθημάτων καὶ σκέψεων αὐτῶν—ὁ Σοφοκλῆς ὑπῆρξεν ὁ ἀγαπημένος ποιητὴς τῶν Ἀθηναίων.

Στὴν πρώτη ἐμφάνισί του ὁ Αἰσχύλος νικημένος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ θέατρο, σὺν μιᾷ θεότης πληγωμένη ἀπὸ τὰ τόξα τοῦ νέου Ἀπόλλωνος. Συντετριμμένος μέσα στὴ λάμψι τῆς δόξης του ἀκολουθεῖ τὸ δρόμο τῆς ἐξορίας. Νικητὴς πλέον ὁ Σοφοκλῆς σὺν ἡμίθεος ἀφραπάζει τὰ πλήθη τοῦ γοητευμένα σύρονται σὲ νικηφόρο ἄρμα του καὶ βλέπει σὲ μέτωπό του νὰ συσσωρεύονται αἱ δάφναι.

Εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν ἐτελείωσε τὸ τελευταῖον του ἀριστοῦργημα, τὴν Ἀντιγόνην. Γὰ ἀνταμοιβὴ ἐλέγεται στρατηγός. Βραδύτερα γίνεται ἱερεὺς ὁ σεβάσιμος γέρον, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ γῆρας μιᾷ ὠριμότης τοῦ τελειοποιεῖται ὀλονέν. Ἡ ζωὴ του εἶναι ἡρεμῆ, εὐτυχισμένη καὶ ταράσσεται μόνον ἀπὸ τοὺς πάλμους τοῦ ζωηρεύουν σὲ κάθε νίκη περισσώτερον. Μόνον μιᾷ θλίψι φθίνεται νὰ σκιάζῃ τὲς τελευταῖες ἡμέρας, εἶναι ἓνα σύννεφο τοῦ χρυσώνεται ἀπὸ μιᾷ ὑπέροχη δύση. Ὁ υἱὸς του τὸν κατηγορεῖ διὰ παραφροσύνην ἐνώπιον τῆς φρακτρίας, ἀλλ' ὁ Σοφοκλῆς κηρύσσει ἀθῶος στοὺς πρώτους στίχους τοῦ διαβάζει ἀπὸ τὸν Οἰδίποδα ἐν Κολωνῶ. Καὶ πράγματι ἐκεῖνος ποὺ σὲ τόσο προχωρημένην ἡλικία συνεκλόνησε τὲς ψυχὰς τῶν φρονίμων ὥστε νὰ παραφρονοῦν ἀπὸ ἐνθουσιασμό ἐμπρὸς στὴ βαθεῖα καὶ ἀκέραια σκέψι του ἦτο ἀπρόσβλητος ἀπὸ κάθε κατηγορίαν.

Ὁ θάνατός του ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ ράγισμα μιᾶς λύρας καὶ τὸ σβύσιμο τῆς φωτιᾶς ἐνὸς τρίποδος παρὰ πρὸς ἀνθρώπινον θάνατον. Ἄλλοι τὸν παρουσιάζουν ν' ἀπειθήσκη ἀπὸ χαρὰ, ἄλλοι ἀπὸ ἐξάντλησι κατόπιν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσι τῆς Ἀντιγόνης. Τοιοῦτοτρόπως, σὺν τὸν κύκνον τοῦ παραμυθιοῦ, πέθανεν ἀπὸ τὸ ἴδιον τοῦ τραγοῦδι. Τὸ ἐπιτύμβιον ποὺ ἐχαράχθη εἰς τὸν τάφον του ὁμοιάζει μὲ βροχὴν ἀπὸ ἄνθη ποὺ προσέφερε τὸ χέρι ἐνὸς λαοῦ. Εἶναι ἀρμονικὰ τὰ λόγια του. « Ἐρπε ἦσχα, ὦ κισσὲ ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Σοφοκλέους, σκέ, παζέ τον μέσα στὴ σιωπὴ μὲ τοὺς θάλλοντας κλώνους σου. Εἶθε νὰ θάλλῃ πάντοτε πέταλλον ρόδου καὶ ἡ μεστή ἄμπελος νὰ κλίνη πάντοτε δροσερὰ τὰ κλήματα τῆς γὰ νὰ τιμῆσῃ τὴ σο-

φία καὶ φρόνησι τοῦ ἀρμονικοῦ ποιητοῦ, ποὺ ἠγάπησαν αἱ Μοῦσαι καὶ αἱ Χάριτες».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ καὶ αὐτὸ τὸ περιβάλλον του. Ἀπ' αὐτὰ ἐγεννήθησαν τὰ ἔργα του ποὺ ἦσαν περισσότερο ἀπὸ 130 καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώζονται μόνον ἑπτὰ.

ΕΜΠΡΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Μέσα σὲ μιᾷ ἄσπρη καὶ βόζ κικροῦλα, πλημμυρισμένη ἀπὸ ἥλιο... ἀπὸ στρατιωτικὰ καὶ διάφορα μικροσκοπικὰ ζῶα... ξύλινα τετράποδα κουτσὰ καὶ πληγωμένα, ἓνα παιδάκι παίζει... Εἶναι ὄμορφο καὶ φρέσκο σὺν μαγιάτικο τριαντάφυλλο, μὲ μεγάλα γλαυκὰ μάτια ποὺ μοιάζουν τὸν οὐρανὸ, μὲ μικρὰ ξανθὰ μαλλιάκα ποὺ χρυσίζουν σὺν νὰ εἶχε σπείρει ὁ ἥλιος, ἐπάνω στὸ κεφαλάκι αὐτό, ὅλες τίς περὶ φωτεινὲς ἀκτίνες του... Μὲ τὸ κοντὸ φορεματάκι του τὸ κεντημένο, ποὺ μόλις μισοσκεπάζει ἓνα σωματάκι παχουλὸ καὶ χνουδωτὸ σὺν ὠριμὸ ροδάκινο, ὁ μπεμπὲς πηγαίνει, ἔρχεται, σηκώνεται, κάθεται καὶ πάλι σηκώνεται... Εἶναι σὲ ἀέννο κίνησι... Ἐκεῖ ποὺ τὸν νομίζει κανεὶς κοντὰ του, τὸν χάνει... Καὶ ἔξαφνα τὸν βρίσκει σκυμμένον ἐπάνω στὸ γλυκὸ μὲ μάτια ἐρωτευμένα, ἢ καταστρέφοντες τὰ κινουρήσια παιγνίδια του γὰ νὰ δῆ τὴ μηχανὴ ἐκεῖνη ποὺ κρύβεται μέσα καὶ κινεῖ τὴν περιέργειά του.....

Καθισμένη σὲ μιᾷ ἀναπαυτικῇ πολυθρόνα, μ' ἓνα βιβλίον ἐπάνω στὰ γόνατά της, ἡ Μαμά παρακολουθεῖ τὸν ξανθὸ Μπέμπη της μὲ ἀφοσίωσι καὶ ἀγάπη. μὲ λατρεία ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς της.....

Τί ὄρατιο πρᾶγμα νὰ ψυχολογῇ κανεὶς τὰ μικρὰ αὐτὰ πλάσματα, ποὺ ἀρχίζουν σιγά-σιγά νὰ περπατοῦν στὸ δρόμο τῆς ζωῆς.....

Ξανθὰ ἢ μελαχροινὰ, φρέσκα ἢ χλωμά, ζωηρὰ ἢ μελαγχολικά, ἔχουν ὅλα μιᾷ ἰδιαιτέρη χάρι. τὴν παιδικὴ ἐκεῖνη δύναμι ποὺ μᾶς μαγεύει χωρὶς νὰ ξεύρωμε γιὰτί.....

Πόσες φορές στὴ ζωὴ του, ὁ ἀνθρώπος ἐπιθυμεῖ. . . ποθεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ σ' αὐτὴ τὴν εὐτυχισμένη ἡλικίαν, γὰ νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα ἄσπρα καὶ ρόδινα καὶ νὰ περπατῇ ἐπάνω σὲ μοσχοβολισμένα λουλούδια, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται φαρμακευμένα ἀγκάθια νὰ μπαίνουν στὴν καρδιά του. . . χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὰ ψέμματα τοῦ κόσμου καὶ τὲς ἀσχημίες τῆς ζωῆς. . . .

Ἡ παιδικὴ ψυχὴ εἶναι ἀγνή, εἶναι σὺν τὸ μπουμπούκι ποὺ τὸ χαιδεύει ὁ ἥλιος καὶ ἀνοίγει σιγά-σιγά τὰ πέταλά του. Δὲν ἔχει ἔννοιες οὔτε λύπες καὶ τίποτε δὲν τὴν ἐγγίζει βαθεῖα.. τίποτε δὲν τὴν πληγώνει. Τὰ δάκρυα τοῦ παιδιοῦ εἶναι σὺν τὴν πρωϊνὴ δροσοῦλα ποὺ ζυπνᾷ τὰ νυσταγμένα λουλούδια καὶ τὰ δίνει περισσοτέρω ὄμορφα καὶ χάρι..... Αὐτὰ σκέπτεται ἡ μαμά καὶ σὺν πουλὶ πετᾷ ὁ νοῦς της. . .

Κυττάζει μὲ μητρικὴ στοργὴ τὸ μονάκριβο παιδάκι της, τὸν ἀνεκτίμητο θησαυρὸ της καὶ ἐπάνω στὸ ξανθὸ αὐτὸ κεφαλάκι πλέκει χίλια γλυκὰ ὄνειρα καὶ χίλια στέφανα ἀπὸ εὐχὲς ποὺ μόνον ἢ μάνες ξεύρουν νὰ δώσουν. . . Τὸ βλέπει ντυμένο μὲ τὴ στολὴ τοῦ σχολείου, νὰ πηγαίνει πρωτὶ-πρωτὶ στὴ τάξι μὲ τὰ βιβλία του. . . μελετημένα ὅλα. . .

Τὸ παιδάκι της εἶναι φρονίμο, ἐπιμελὲς, γεμάτω ἀπὸ ζῆλο γὰ τὰ γράμματα. . .

Τώρα εἶναι πηλληκάρι. . . φοιτητὴς στὸ Πανεπιστήμιον. . . Νά! . . δίνει ἐξετάσεις. . . Ἀχ! τί χαρὰ! . . παίρνει τὸ δίπλωμά του. . . Νά! ἔργεινε ἄνδρας τώρα. . . Εἶναι μεγάλος καὶ δοξασμένος! . . Καὶ ἡ εὐτυχισμένη μαμά τὸν θαυμάζει. . . ὦ! πόσο τὸν θαυμάζει! . .

Καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγαπᾷ πάντοτε τὴν γλυκειὰ του μακροῦλα. . . τὴν φιλεῖ ὅταν φεύγῃ ἀπ' τὸ σπίτι καὶ τὴν φωνάζει «Χρυσὴ μου Μαμά».....

Δύο μπρατσάκια παχουλὰ εἶναι τριγύρω στὸ λαιμὸ τῆς μαμᾶς. . . Δύο χεράκια τὴν ἔχουν ἀρπάξει. . . καὶ τόσο σφιγτὰ ποὺ τῆς τραβοῦν τὰ σγουρὰ μαλλιά της καὶ πονεῖ. . . . Εἶναι τὸ παιδάκι της. . . τὸ παιδάκι ποὺ ἔχει φαντασθῇ ἄνδρα καὶ βρίσκει πάλι μωρὸ. . .

Σταρφαλωμένο σὲ μιᾷ καθέκλα, προσπαθεῖ νὰ χῶσῃ τὸ κόκκινο στοματάκι του στὸ μέτωπό της. . . στὰ μάτια της. . . στὴ μύτη της. . . στὸ λαιμὸ της. . . παντεῶ ὅπου ἔχει ὀλίγη θέσι γὰ νὰ βάλῃ γλυκὰ φιλάκια.....

Τὸ ἀρπάζει ἡ μαμά. . . τὸ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά της. . . Αὐτὰ εἶναι τὰ καλλίτερα χρόνια γὰ τὴν μητέρα. . . αὐτὴ εἶναι ἡ εὐτυχισμένη ἐποχὴ. . . διότι τὸ παιδάκι της εἶναι ὄλο δικό της. . . τὸ σῶμα του, ἡ ψυχὴ του, ἡ ἀγάπη του, ὅλα εἶναι δικὰ της. . . Μόνον ἡ ζωὴ του δὲν τῆς ἀνήκει. . .

Καὶ γὰ τὸ παιδάκι ἡ «Μαμά» εἶναι τὸ πᾶν. . . Εἶναι ὁ Θεός. . . ὁ Κόσμος. . . τὸ Φῶς. . . ἡ Ἀλήθεια. . . εἶναι ὅ,τι ὑπάρχει ὠραιότερο, εὐγενικότερο, καλλίτερο. . .

Αὐτὸ εἶναι τὸ εὐτυχισμένο παρὸν τῆς μάνης. . .

Τί θὰ εἶναι τὸ μέλλον; . . τὸ μέλλον δὲν λέγει ποτὲ τὸ μυστικὸ του.

Κάτι σφίγγει τὴν καρδιά τῆς καυμένης μαμᾶς. . . Ἐνα σκοτεινὸ σύννεφο περνᾷ ἐμπρὸς στὰ μάτια της. . .

Ἡ ἀρρώστεια. . . ὁ Θάνατος. . . .

Καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ Θάνατο χίλιοι καὶ χίλιοι κίνδυνοι ἀπειλοῦν τὸ παιδάκι τὸ ἀγνό. . . τὸ ξανθό. . . τ' ὄμορφο. . .

Τί φορικτὲς εἰκόνες. . . .

Ἐνα ἄχ! ἀνεβαίνει στὰ χεῖλια τῆς μαμᾶς. . .

Εἶναι ὁ ἀναστεναγμὸς τῆς πονεμένης καρδιᾶς της. . . Καὶ ἀπὸ τὰ μάτια της πέφτουν δύο μεγάλα δάκρυα ἐπάνω στὸ γελαστὸ προσωπάκι τοῦ Μπέμπη της. . . .

Καὶ σφίγγει τὸ παιδάκι της τ' ἀγαπημένο μέσα στὴν ἀγκαλιά της, μ' ὅλη της τὴν δύναμι. . . σὺν νὰ ἠθελε ἢ εὐτυχισμένες αὐτὲς στιγμὲς νὰ γίνον μῆνες. . . χρόνια. . . ὀλόκληρη ζωὴ. . . .

Μάρτιος 1912.

ΝΙΑΚΑ

JEAN RICHEPIN

Α'.

Ἐπάρχουν συγγραφεῖς ποὺ σκαλίζουν τὸ χρυσάφι, ὑπάρχουν συγγραφεῖς ζωγράφοι, μουσικοὶ, ἐβενίστες καὶ ἄλλοι μυροπόωλας. Ἄλλοι εἶναι μυσταγωγοὶ καὶ ἄλλοι γυναικὲς τῶν δρόμων. Γνωρίζω συγγραφεῖς ποὺ εἶναι πρίγκηπες καὶ ἄλλους, ποὺ εἶναι μπακάληδες.

Ὁ κ. Jean Richepin εἶναι ὠραῖος ἱππεὺς ἱπποδρομίου, ὄχι ἰσχνὸς καὶ ἄθλιος ὑπὸ τὴν χρυσιζούσαν στολήν, ἀλλ' ἀληθινὸς Βοημὸς βασιλεὺς μὲ τὸν εὐρὺν θώρακα, τὰ κόκκινα χεῖλη, τὸ χαλκὸ πρόσωπο, τὰ χρυσαφὰ μάτια, τὰ μακρὰ μαῦρα μαλλιά ντυμένος στὸ χρυσὸ καὶ στὰ βελούδα, ὑπερήφανος, εὐλύγιστος, μὲ ὕφος ἐμπνευσμένον, ἐνῶ παλαίει μὲ στιλέτα καὶ μὲ μετάλλινες σφαῖρες ποὺ λάμπουν καὶ ἠχολογοῦν.

Τὸ φιλολογικὸν του στάδιον ὑπῆρξε μέχρι σήμερον ἀπὸ τὰ πλέον θορυβώδη καὶ παράδοξα. Normalien, δυνατὸς εἰς τὰ Ἑλληνικά, εἰς τὴν λατινικὴν ποίησιν, εἰς τὰ θέματα, δυνατὸς παντοῦ καὶ εἰς ὅλα, ὁ τρόφιμος αὐτὸς τοῦ Πανεπιστημίου ἀρχίζει τὴν φιλολογικὴν ἐμφάνισιν του μὲ ἓνα βιβλίον στίχων, ὅπου ἀποθανατίζει τοὺς ἐπαίτας καὶ ὅλους τοὺς τύπους τῶν ὄχλων, ἀφοῦ ὑπερπηδᾷ πετώντας κάθε ἄριον αὐστηρὰς σεμνότητος.

Καὶ δι' αὐτὸ ὁ ψάλτης τῶν ἀλητῶν κατα-

διώκεται και καταδικάζεται από την δικαιοσύνη του τόπου του εις τριάντα ήμερών φυλάκισιν, καταδικη έντελώς ήλιθία, διότι οι στίχοι του ήσαν τεχνικοί, τολμηροί, δυνατοί και όχι αίσχροί.

Έπειτα έπειδή το είδος των έπιθανάτων φαίνεται εις τα νέα πνεύματα ως το άκρον άωτον της ιδιοτροπίας, ο κ. Richepin μας δίδει τους Παράξενους θανάτους του, πρηνώς παραξένους, μεταξύ των όποιων πολλοί φαίνονται έπινοημένοι από ένα Edgar Poe μογοιατζήν.

Άλλά ή μεγάλη του χαρά είναι να είναι και να φαίνεται πληκκαράς. Τα χάδια του είναι βεβχίως μεταξύ όλων των ποιημάτων που έγραψαν, έκείνα εις τα όποια τα νεφρά παίζουν το πρώτο ρόλο. Έπειτα ο παληκαράς αυτός δοκιμάζει το θέατρον και μας παρουσιάζει ένα θήλυ, την glu, μιχ λάγνη που τρώγει ένα ψυχάν της Βρετάνης: Το έργο του μισοεπιτυγχάνει και μένει από αυτό ένα θυσιο τραγούδι: *yavait une fois un pauvre gas.* Ο ποιητής μανιώδης και μάλλον υπερέφηνος διά την δύναμίν του, όνομάζει τους κριτικούς του καπόνιχ εις ένα άντατολίτικον απόλογόν του.

Έπειτα ο βασιλεύς των Βοημών σκορπά την όρμητικην και άπλοικην φαντασίαν του εις ένα δράμα που είναι παραμύθι των χιλίων και μιχς νυκτών, την *Naia Saïmb.* Και έχει μεγάλην χαράν να αναβή μόνος του εις την σκηνήν και να βρυχηθή μόνος του εις τον ρόλον της τίφρας της Βεγγάζης.

Νέος πόθος ζωής και θορύβου τον ώθει να γράψη την πτώσιν του Θεού και των θεών εις στίχους άγρίου και πρωτογενοϋς άθεϊσμοϋ. Ανακλύπτει ότι οι Άριανοί είναι τιποτένιοι και ότι καταγόμεθα ήμεις και αυτός από τους Τουρκανιούς. Έπειτα μετά κάποιον γνωστόν πρηνικόπημα έξαφνίζεται. Άλλοι λέγουν ότι έχει κλεισθή εις το μοναστήρι των Τραπιστών του Στατουέλη και άλλοι ότι ώρμησε προς την Σαχάραν. Ούτε το έν, ούτε το άλλο. Είχε φύγει ως μουτσος εις ένα ψαράδικο πλοϊον. Είς την έπιστροφήν του φέρει μιχτή του μερικές χιλιάδες στίχους που του ένέπνευσεν ή θάλασσα, που είναι και αυτή μιχ άνεξάρτητη, έπικναστατίς, μιχ κατεργάρα, ένα είδος Τουρκανιανής: Έν τώ μεταξύ είχε βροντοφωνήσει την ιστορίαν της Μιάρκας, της κόρης της άρκούδας, εις την όποιαν έξωγράφιζε τον έκυτόν του, υπό το όνομα του Houhaul, βασιλέως των Ρωμαίων.

Και ιδού πως έξηγει εις ώραίους στίχους την Βοημικην καταγωγήν του:

Πήγαιναν πάντα τρέχοντας αίώνα διωγμένοι
Άμέριμοι για τους νεκρούς και τους θεούς δεν ξέραν
Κι' έσκότωναν περίχαροι για να τους φάν' άμέσως
Τ' απόκληρά των τα παιδιά και τους γέρον, γονείς των
Οί πρόγονοί μου είν' αυτοί, γιατί κι' εις την Γαλλία
Έν ζώ Γαλάτης 'γώ δεν είμαι.

Έχω φίνα τα κόκκαλα, κίτρινο το τομάρι, τα μάτια
[ου 'σαν χάλκινα

Και ήπποκόμου θώρακα και νόμων καταφρόνιχ
Ναί, είμοι νόθος τους εγώ, και μέσα εις της φλέβες μου

Το αίμα που μου έδωκε το άπιστό μου πνεύμα
Και την άγάπην τ' άέρα του έλεύθερου και των μι-

Τήν φρίκην των ιδανικών και του μηδέν την δίψαν:

.....

Άλλ' ό,τι κάμνει περισσότερον παραδόξον τον άδάμκστον αυτόν είναι αι κλασικαί του σπουδαί. Είναι μόν ρητορικός, άντάρτης κατά των νόμων και της ήθ. κής και κατά της κοσμιότητος της κλασικής αισθητικης, αλλά κλασικός ό ίδιος έως τα κόκκαλα. Ο Τουρκανιέν αυτός έχει άποστηθίσει όλους τους καλούς άρικνούς συγγραφείς. Έθήλησε το γάλα της *Ιεράς Μητρος* ό πρίγκηψ αυτός των μερλιγοτζιέρων και είναι παραφουσκωμένος από την τροφήν αυτήν.

Είς όλους του τους στίχους και εις τους πλέον τολμηρούς και τους πλέον χυδαίους είναι έγκατεσπαρμένοι ιδέαι και φράσεις πότε του Πλάτωνος και άλλοτε άλλων κλασικων μιχτή με λέξεις λαϊκές κατασκευασμένες από αυτόν.

Κατά τοϋτο ο κ. Richepin είναι όλίγον θύμα των λέξεων, τας όποιας άγαπά πολύ διά το πολύ τολμηρον ή το παραστατικόν των, εις τρόπον ώστε οι Παρνασείς τον θεωρούν ως τον τελευταϊον των ρομαντικων ή ως μακρινόν μαθητήν του Boileau. Γι' αυτό όλοι ήμεις διαστάζομεν να πιστεύσωμεν ότι ένας τόσοσσοφός άνθρωπος, τόσοσ βαθειά ποτισμένος από παραδόσεις φιλολογικας είναι αυθεντικός Τουρκανιέν και ότι ή άποθέσις των άλητων και των άθλιων που διαπνέη όλον το έργο του δεν είναι άλλο παρά μιχ φαντασιοπληξία.

Ο άλλος κόσμος όπου διαβάξει τα βιβλία του και ό όποιος δεν γνωρίζει τον συγγραφέα ή ήδύνκτο να υποθέτη ότι όλη αυτή ή έπιδεικνυομένη στοργή του προς έκτρόπους και έκτροπα δεν είναι ειλικρινής. Ίσως ή τον έξελάμβαναν μάλιστα ως ένα καλόν και ειρηνικόν οικογενειάρχην, τακτικώτατον άστον και Άριανόν όπως όλοι ήμεις.

Και αυτοί ή είχαν άδικον. Διότι βεβχίως υπάρχει εις το βάθος της έμπνεύσεως του κ. Richepin έν όρμητικόν και ειλικρινές ένστικτον έλευθεράς ζωής και διαμαρτυρίας κατά

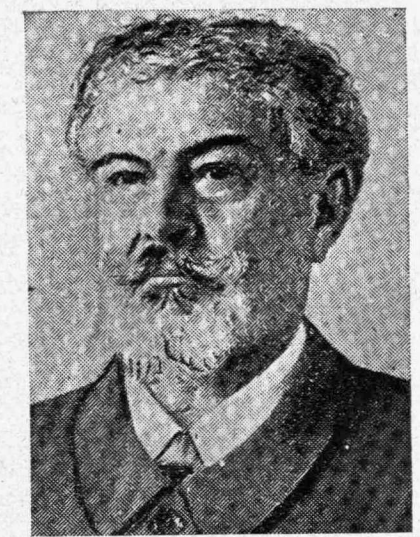
παντός μεγαλείου. Άλλ' ή επέμβασις της ρητορικής και της πολυμαθείας εις την εκδήλωσιν του ένστικτου αυτού συγχίζει τα πράγματα. Και μόνον το ξεκαθάρισμα από τα έργα του Richepin της ειλικρινούς έμπνεύσεως από την φιλολογικην τεχντροπίαν ή μάς έδιδε την πρηνικτικην άξίαν του Τουρκανιέν αυτού.

Άλλως τε την ειλικρινή έμπνευσιν του από την ζωήν των άλητων την έξηγει μόνος του εις το σχετικόν τραγούδι των *Gueux.* «Άγαπώ τους ήρωάς μου, τους πτωχούς μου φαύλους τους τόσοσ εις όλα άξιολύπητους. Διότι είναι κουρελιασμένα όχι μόνον τα ρούχα των, αλλά και αι συνειδήσεις των. Τους άγαπώ όχι μόνον γι' αυτό, αλλά γιατί έσταμάτησα τα βλέμματά μου εις την άθλιότητά των, έχωσα τα δάκτυλά μου εις τας πληγας των, έσκούπισα τα δάκρυά των εις τα βρώμικα γένεια των, έφαγα από το πικρό ψωμί των, ήπια από το κρασί των που μεθχ και έξηγώ, άν δεν δικαιολογώ, τον παράδοξον τρόπον με τον όποιον λύουν το πρόβλημα της πάλης της ζωής, και ξεγράφονται από την κοινωνίαν και άκόμη διά την ανάγκην που αισθάνονται να ξεχουδν τον έκυτόν των, να μεθουδν, να χαίρωνται. Τα τρομερά αυτά μεθύσιχ, την χαράν των που εύρίσκομεν τόσοσ χονδροειδή και ρυπαράν και ή όποια έν τούτοις είναι ή ώραία χαρά με το άπλετο γέλιο, που δακρύζει τα μάτια και με την άνοικτή καρδιά, με την νέαν και ανθρωπινήν χαράν, όπως ό ήλιος είναι πάντα ήλιος άκόμη και επάνω εις την λάσπην και επάνω εις τα αίμακτοβημένα χιλίικη.

«Και άγαπώ άκόμη αυτό το καίτι που τους κάμνει ώραίους, εύγενείς, το ένστικτον αυτό του άγρίου ζώου, που τους ρίπτει έμπρός εις το κακόν και το φοικτόν, έστω, αλλά με άνεξαρτησίαν άγρίαν. Ω! τον θυμάσιον μύθον του Fontaine του λύκου και του άρνιοϋ. . . .»

Ο τόνος της όμολογίας αυτής άποδεικνύει ότι το έργο του δεν είναι έπικναστατικόν και φιλανθρωπιστικόν, όπως οι Άθλιοι του Ούγκώ. Όπως μάς τους ζωγραφίζει τελείως άχρείους, ούτε ζητεί να μάς συγκινήση, άλλ' ούτε φαίνεται να συγκινήται ό ίδιος. . . . Τοϋτο δεν τον έμποδίζει να τους ζωγραφίξη θυμασία και να τους κάμνη να όμιλοϋν έξοχα.

Και δι' αυτό ένα μεγάλο μέρος του τραγουδιού των Άλητων μάς θέλγει, άπλούστατα έννεκα του ένστικτου της άνταρσίας που υπάρχει μέσα μας, εις τα κατάβαθα της ψυχής μας, από τον κκιρόν του προπατορικοϋ άμαρτήματος, ή έλεγεν ένας θεολόγος. Είμεθα όλοι σιδεροδεμένοι από νόμους, από έθιμοτυπίες, από

Ο Άκαδημαϊκός Jean Bichepin

προλήψεις. Η θέα ανθρώπων που έννοϋν να ζουδν μέσα εις τας κοινωνίας ως τα θηρία εις τα δάση μάς προξενεί έκπληξιν και μιχή κήποικν άόριστον ζήλειχ. Όσοσ ταπεινή και άν είναι ή άσωτία έχει όμως την γλύκα της άνταρσίας. Είναι ή έπιστροφή εις την κτηνώδη ζωήν των όντων, που την είχαν προσπεράσει και που δεν έχουν πλέον την άγνοιαν και άθωότητα των ζώων, διότι είναι ανακατωμένη με την χαράν της μοχθηρίας, και την διαμαρτυρίαν κατά της υποτιθεμένης τάξεως του σύμπαντος.

Προσθέσατε εις αυτά ότι ή έξωτερική ζωή των άλητων δι' ένα ζωγράφον έχει πολύ χρώμα και έξαρσιν, είτε διότι είναι έξαιρέσις και άντίκειται προς την όμικλήν κοινωνικην ζωήν, είτε διότι είναι έκφραστικώτερα ως άπικλαγμένη από τας κοινωνικας συνθήκας. . . . Ενδιαφέρουσα άλλως διά την γραφικότητά της είναι ή ζωή, ή πολύ ύψηλή ή ή πολύ ταπεινή.

JULES LEMAITRE (μετάφρασις)

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

Σήμερα ειπε :

— Οι περισσότεροι άνθρωποι δε θέλουνε να λύνη κανείς απ' τα μάτια τους τα δεσίματα της Μοίρας και της Ζωής, επειδή νομίζουδν, ότι έτσι ξεφεύγουδν τους κινδύνους. Έμεις όμως δεν παύομε να ζούμε μες τον ήσκιο του Πεπρωμέ-

νου, κι ὁ ἥσκιος αὐτὸς ἔχει στήσει καρτέρι σὰν ἀράχνη στὴν κάθε ἀχτίδα φωτὸς ποὺ περνᾷ. Αὐτὸ ποῦναι κοινὸ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι τὸ πνεῦμα, εἶναι τὸ Πεπρωμένο. Ἀλλὰ καμμιά φορά ἡ Μοῖρα διαλέγει ἕναν ἀπὸ μᾶς γιὰ τὰ τὸν κάμη ἕνα θαυμάσιο ποίημα ἢ καὶ γιὰ τὰ τὸν καταπιῆ ὅπως τὸν Οἰδίποδα ἢ τὴ Μήδεια. Σὰς παρακαλῶ, ἄς διαβάσωμε αὐριο κάτι ἀπ' τὸν Αἰσχύλο.

Ποῖ ὕστερα εἶπε:

— Οἱ περισσότεροι ἀνθρώποι εἶναι δυστυχημένοι γιατί βρίσκονται σ' αἰώνια διαμάχη μετ' τὴν Ἀνάγκη. Ὅταν δὲν μπορῆ κανεὶς νὰ ᾔν' εὐτυχισμένος ὅπως τὸ φαντάζεται, δὲν τοῦ μένει ἄλλο παρὰ νὰγαπήσῃ τὴν ὀδύνη του. Ἀλλὰ ἡ ὀμορφιά εἶναι ἡ αἰτία καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Σύμπαντος».

Σήμερα τὸ προμεσήμερο ἐξακολουθήσαμε τὴ μετάφρασή μας ἀπ' τὸν Ὁθέλλο. Ἡ Αὐτοκράτειρα ἀπάγγειλε τὸ τραγούδι τῆς Δεσδεμόνας γιὰ τὴν ἰτιά μ' ἔκσταση περίλυπη καὶ μετ' μιὰν ἔξαρση ποὺ τὴ συνάρπαζε τὴν ἴδια ὅπως μιὰν κλωνόγερτην ἰτιά ὁ ἀνεμὸς τοῦ πόνου· κ' ἔπειτα ἔξαφνα, μετ' λεπτήν εἰρωνεία σουρώνοντας τὰ χεῖλη, πρόσθεσε:

— Καὶ ὅμως ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο στὸν κόσμῳ ἔξω ἀπ' τὴ ζήλεια καὶ τὸν ἠρωϊσμό, ὑπάρχουν οἱ ἰτιές.

Ἐπειτα εἶπε:

— Δὲν ξέρουν, λέει, γιατί οἱ γυναῖκες δέχονται ἄπιστες στοὺς ἀντρες τους· ἡ ἀπάντησις εἶναι πολὺ εὐκόλη: γιατί εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ τοὺς ᾔναι πιστές. Αὐτὴ ἡ ἀπαίτησις προκαλεῖ τὴν ἀπιστία, ἐπειδὴ περνάει γιὰ νόμος. Καὶ ποῖος ξέρει, ἂν ὁ σύζυγος ποὺ μᾶς ἦτονε γραφτὸ νὰ πάρωμε ᾔν' ἀληθινὰ ὁ ἐλεκτός, ἐκεῖνος ποὺ τοὺς φύλαγαν τᾶστρα γιὰ μᾶς; Τὰ περισσότερα κορίτσια παντρεύονται μόνο καὶ μόνο ἀπ' τὸν πόθο νὰ ᾔν' ἐλεύθερα. Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ὁ ἔρωσ ἔχει καὶ φτερά γιὰ νὰ παίρνῃ τὸ φύσημά του.

Σήμερα μιλούσαμε γιὰ τὴν τραγικότητα στὸ σύγχρονο θέατρο. Ἡ Αὐτοκράτειρα εἶπε:

— Νομίζω πὼς οἱ τραγικὲς συγκρούσεις ἐνεργοῦν ἐπάνω μας ὄχι μόνο μετ' τὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλὰ μετ' κάτι τι σπάνιο ποὺ πάντα στὴ ζωὴ μας τὸ περιμένομε καὶ ποὺ τότε νομίζομε πὼς μᾶς πλησιάζει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι βρισκόμαστε πάντα γελασμένοι ἐπειδὴ συνήθως στὸ θέατρο βάζουν μπρὸς στὰ μάτια μας τὰ πιὸ κοινὰ ἀνθρώπινα πάθη. Ἐμεῖς ὅμως τὰναγωνίζομε γιὰ κάτι τι ἄλλο παρ' ὅ,τι δέχουνε νᾶναι. Κι' ὅταν συγκινούμαστε, δὲ συγκινούμαστε ἀπὸ τὴ θεατρικὴ τραγικότητα, ἀλλ'

ἀπὸ ἐκείνους τοὺς πιὸ βαθιοὺς ἤχους ποὺ ἔχουν ξυπνήσει μετ' τὴν ψυχὴ μας.

Σήμερα τῆς διάβασα τὰ λυρικά ποιήματα τοῦ Ἰψεν, καὶ μετὰξὺ αὐτῶν μερικὰ κομμάτια ἀπ' τὸν «Πέερ Γκύντ»· αὐτὰ τὰ τελευταῖα τὰ ἤρε ὑπέροχα. Ὡς τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲν εἶχε ἀκούσει τίποτα τοῦ Ἰψεν· βέβαια δὲ φανταζοτανε τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴ σημασία του. Τῆς εἶχανε πῆ στὴν Αὐλὴ γιὰ τὰ δράματά του, ὅτι εἶναι κάτι παράξενες σαχλαμάρες ποὺ δυστυχῶς δὲν ἔπαυσαν ἀκόμη (!) νὰ παίζονται. Καὶ ὅμως ὁλος αὐτὸς ὁ κόσμος τῆς ὀμορφιάς βρισκότανε μέσα της, προτοῦ ἀκόμη νὰ δημιουργηθοῦν τὰ ποιήματα. Ὅλα σὰν ἀπὸ μέσα της ἔβγαίναν κ' ἔρχονταν πάλι πίσω σ' αὐτήν. Ἐχει ὀνειρευτῆ ὅλα τὰ ὄνειρα, προτοῦ νὰ γίνουν ὄνειρα, καὶ νὰ ζῆ μετ' τὴν ὑπαρξή της, ἐνῶ ὁ ποιητῆς μονάχα τὰ ὀνειρεύεται. Γι' αὐτὸ καὶ εὐχαριστιέται μετ' τὴν Ὀδύσεια, μετ' τὸ Σαίξπηρ καὶ μετ' τὰ ξέθωρα τραγούδια τοῦ Χαΐνε, ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ ζήσῃ καὶ χωρὶς αὐτὰ ὅπως καὶ χωρὶς τὰ καλύτερα σύγχρονα δημιουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Σήμερα τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος ἡ Αὐτοκράτειρα μοῦ εἶπε:

— Πρέπει νὰχετε τὸ νοῦ σας ἀπ' τὶς ραδιογραφίαι τῆς Αὐλῆς. Εἰσθε ἀκόμη ἀμάθητος σ' αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ δὲν ξέρετε ποὺ στήνουν τίς παγίδες. Σὰς συμβουλεύω νὰ ᾔσθε πολὺ προσεκτικὸς μετ' τὶς ἐπισκέψεις σας πρὸς τοὺς αὐλικούς—ἐννοεῖτε ποιὸς θέλω νὰ πῶ. Αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι τρῶν κάθε μέρα πέρδικας καὶ φασιανούς, ἀλλὰ μιὰν ὥρα νὰ μένανε χωρὶς κακολογία, θὰ πέθαιναν.

— Εἶχα τὴν ἰδέα ὅτι ὄχι μόνον ὁ βαρῶνος Νόπτσα καὶ ἡ κόμησση Φέστετιτς, ἀλλὰ καὶ ὄλο τὸ προσωπικὸ τῆς Αὐλῆς εἶναι τόσο ἀφοσιωμένο στὴ Μεγαλειότητά Σας, ὥστε νὰ μπορῶ νὰ σαλεύω ἐδῶ μέσα μ' ὄλη τὴν ἀσφάλεια.

— Ὡ καὶ βέβαια! τί λόγος! Εἶναι ὄλοι τους πολὺ ἀφοσιωμένοι στὴν Αὐτοκράτειρα. Ἴσως πρέπει καὶ νὰ εὐχαριστῶ τὸ Θεὸ ὅτι εἶμαι Αὐτοκράτειρα—γιατί ἄλλοιῶς θὰ τὴν εἶχα ἄσχημα. Ἀγαποῦν τὴν Αὐτοκράτειρα προπάντων, ἐπειδὴ γιὰ τὸ μεγάλο τῆς χατίρι δέχονται κι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ κάνουν τὸν καμπόσο.

— Δὲν πιστεύετε, Μεγαλειότητά, ὅτι ὑπάρχουνε δυνάμεις μαγικὲς ποὺ ἔχουν τὸ θρόνο τους μέσα στὸ νοῦ καὶ στὴν ὀμορφιά τῆς ψυχῆς; Ποτὲ δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ, ὅτι ἕνα πλάσμα ὀποιοδήποτε, ποὺ θὰ εἶχε τὴν τύχη νὰ βρισκεται κοιτὰ στὴ Μεγαλειότητά Σας, θὰ κατόρθωνε νὰ ξεφύγῃ αὐτὴ τὴ γοητεία. Θέλω νὰ πῶ μ' αὐτὸ, βιάσθηκα νὰ προσθέσω, ὅτι ὄσοι εἶναι

Ἡ ΓΑΛΛΙΣ ΗΘΟΠΙΟΣ ΛΟΥΣΕ

ἡ θριαμβεύουσα τελευταίως εἰς τὸ Παρίσι

γύρω στὴ Μεγαλειότητά Σας πρέπει νὰχουνε χάσει κάθε δική τους θέληση καὶ νὰ ζοῦνε μονάχα στὴ δική Σας.

— Θέλετε τώρα νὰ με κάνετε δευτέρη Κίρκη; πολὺ θὰ τῶθελα νὰ ᾔμουν· ἐπειδὴ τότε θὰ με ταμόρφωνα ἀρκετούς, ὅπως τὴν ἔπαθαν οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσέως. Ἀλλὰ ὁ ἐγωϊσμός εἶναι πιὸ δυνατὸς ἀπὸ κάθε μαγεία. Εἰσθε ἀκόμη πολὺ νέος καὶ δὲν ξέρετε τὸν κόσμῳ. Κάθε χαιρετισμὸς ἔχει τὸ σκοπὸ του, κάθε χαμόγελο θέλει νὰ πληρωθῇ. Ἄν δὲν εἶχαν ὄλοι τὴν ἰδέα πὼς αὐτὸ οὔτε ρῶτημα δὲ θέλει, νὰ ᾔσθε βέβαιος πὼς δὲ θάμπαιναν καὶ σὲ τόσα ἔξοδα.

— Θυμᾶται ἡ Μεγαλειότης Σας στὸ πάρκο τοῦ Λαίντς, ὅταν οἱ κάπροι ἦρθαν ἀγριεμένοι κατεπάνω μας, τόσοποῦ γιὰ νὰ φύγουν ἀναγκάσθηκα νὰ τοὺς φοβίσω μετ' μιὰ ροκάνα ποῦχε φέρει ἡ Μεγαλειότης Σας μαζί; Τὴν ὥρα ἐκείνη ὄλο ἔβαζα μετ' τὸ νοῦ μου, τί θάκανα, ἂν οἱ κάπροι δὲ δέχονταν τόσο φοβητσάρηδες παρὰ χυμοῦσαν ἐπάνω μας· καὶ βαθιὰ μέσα μου λαχταροῦσα νὰ γινόταν ἔτσι γιὰ νὰποδείξω στὴ Μεγαλειότητά Σας τὸν ἠρωϊσμό καὶ τὴν αὐταπάρησή μου. Ἡ Μεγαλειότης Σας θὰμποροῦσε τότε νὰ βρῆ τουλάχιστο μιὰν ἐξαιρέση ἀπ' τὸν κανόνα τῆς.

—“Ω καθήστε ἤσυχά! Δὲ θὰ μᾶς ἐπιτίθονταν—ἐπειδὴ εἶχαν καλύτερη δουλειὰ νὰ κάνουν: ἔτρωγαν τρουφές!—γιὰ τὸ καλὸ ὀλωνῶν μας!”

Καὶ σ’ αὐτὴ τῆ φράση ἐπάνω σκόρπισε ἕνα φωτεινὸ χαμόγελο, ποῦ σὲ λιγάκι πέταξε ἀλαφρότερο.

Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἡ φωνὴ μου μαζί Της ἔχει πάρει ἕναν τόνο κατάλληλο μόνο γιὰ ταῦτι της. Πάντα ἕνα βῆμα πίσω της βαδίζω κι ἀφήνω τὴν ἀδιάκοπη συνέχεια τῆς ὁμιλίας μου νὰ φθάνη ὁμοίμορφα στὴν ἀκοή της σὲ ἀπαλὰ κι ἀνάγια κύματα.

Σήμερα μοῦ εἶπε γι’ αὐτό:

—Καταλάβετε πολὺ καλά, ὅτι δὲν πρέπει μὲ τὴ φωνή του κανεὶς νὰ στραγγαλίξῃ τίς ιδέες του, οὔτε νὰ τρομάξῃ τίς σκέψεις τῶν ἄλλων.

Ο Κ. ΚΑΙ Η Κ. RICHERIN

ΕΙΣ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Ἡ ἰδέα νὰ διοργανῶνται παρὰ τῆς Ἑταιρείας τῶν δραματικῶν συγγραφέων τιμητικὴ ὑποδοχὴ εἰς τοὺς ξένους σοφοὺς, τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν πόλιν μας ἦτο εὐτυχεστάτη. Ἐως τώρα οἱ ξένοι ἐγνώριζαν μόνον ὠρισμένον κύκλον κόσμον, κάθε ἄλλο παρὰ τῶν γραμμάτων, ἦκουαν διάφορα ἐγκώμια τοῦ ἔργου των, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιπόλαια ἀπὸ καϊδεμένα κοριτσάκια τῶν σαλονιῶν καὶ τίποτε ἄλλο.

Μία μυθιστοριογράφος ποῦ εἶχεν ἐπισκεφθῆ πρὸ ἐτῶν τὴν πόλιν μας μ’ ἐρωτοῦσεν εἰς ἕνα ταξίδι μου: Δὲν ὑπάρχουν λοιπὸν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων; Ἐμμεῖνα εἴκοσι ἡμέρας καὶ ἐπροσκαλούμην εἰς διάφορα κοσμικὰ σαλόνια, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν συνήντησα οὔτε ἕνα ἀνθρώπον τῶν γραμμάτων.

Ὁ κ. Richerin δὲν ἤμπορεῖ βέβαια νὰ εἰπῇ τὸ ἴδιον. Διότι ἐγνώρισεν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἂν ὄχι σοφοὺς, βεβαίως ὅμως τοὺς ἔχοντας περισσότεραν συγγένειαν μὲ τὰ γράμματα.

Τὸ ταξίδι του ἦτο ταξίδι ἐργασίας καὶ ὄχι ἀναψυχῆς.

Δύο διαλέξεις εἰς τρεῖς ἡμέρας δὲν εἶναι μικρὸν πρᾶγμα. Καὶ διαλέξεις ποῦ περιέλαβαν κόσμους ὀλοκλήρους, διαλέξεις μὲ θέματα τὴν Ἀθηναϊκὴν ψυχὴν καὶ τὴν Ναπολεόντειον παράδοσιν.

Πῶς ὠμίλησε καὶ τί εἶπε. Τί χεῖμαρρος ἰδεῶν καὶ σκέψεων! Τί εἰκόνες ζωιταναί, σπαρταρισταί. Τί δύναμις καὶ τί ὀρμὴ καὶ τί πλοῦτος καὶ τί χρώματα. Καμμία τέχνη δὲν συγκινεῖ καὶ δὲν συναρπάζει ὅταν τὴν τέχνην τοῦ λόγου. Ὁ

Richerin δὲν ὀμιλεῖ. Βροντᾷ, ἀστράπτει, τραγουδεῖ, κλαίει, γελά, πάσχει.

Καὶ αὐτὸς ποῦ γεμίζει μόνος του ἕνα θέατρον, ποῦ κρατεῖ ἀπὸ τὰ χεῖλη του χιλιάδας ἀνθρώπων, ποῦ σὰς φαίνεται γίγας καὶ κολοσσός, εἶναι ἕνα καλὸ παιδί, ἕνας ἀπλοῦς ἀνθρώπος εἰς τὴν ἰδιωτικὴν του ζωὴν.

Εἶχα διαβάσει πρὶν τὸν γνωρίσω τὴν περὶ αὐτοῦ κριτικὴν τοῦ Jules Lemaitre, ποῦ δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην στήλην, καὶ τὸν εἶχα φαντασθῆ ἐντελῶς ἄλλον, παρὰ ὅπως εἶναι πραγματικῶς.

Ἡ καλὴ τύχη μὲ ἔφερεν εἰς τὸ ἀμάξι του, εἰς ἕνα περίπαιον ἀπὸ τὸ Στροφύλι εἰς τὸ Τατόϊ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδρομῆς. Τί ἀπόλαυσις. Ὁμιλήσαμεν γιὰ τὸ γλωσσικόν μας ζήτημα, γιὰ τὸν μυρωμένον ἀέρα τῶν πεύκων, γιὰ τὴν διάσωσιν τῶν Ἑλληνικῶν ἐθίμων, γιὰ τὰ τραγούδια μας, γιὰ τοὺς χορούς μας, γιὰ τὴν προφορὰν τοῦ ἐράσμου, γιὰ τὸ η καὶ β. Οἱ ἀρχαῖοι συχνὰ τὸ ἐπρόφεραν ε καὶ γιὰ τὸ β ποῦ τὸ ἐπρόφεραν μπέ.

Ὅλα αὐτὰ ἀπλᾶ, ἡσυχα, χωρὶς ἀξιώσεις πολυμαθείας, μὲ κάποιαν δειλίαν, μὲ τρόπον καὶ ὄφος ἀνθρώπου ποῦ θέλει νὰ μάθῃ, ποῦ θέλει νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ βεβαιωθῇ.

Ἡ εἶδησις ὅτι ἔχομεν Lyceum Club des femmes, ὁ σκοπὸς μας τοῦ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὰ ἐθιμὰ μας, τοὺς χορούς μας, τὴν μουσικὴν μας, τέλος ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἐθνικὴν μας ζωὴν τὸν ἐσυγκίνησε περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι θὰ συγκινεῖ ἴσως ἕνα γνήσιον Ἕλληνα.

Ὅταν ἤκουσεν ὅτι ἡ ἐπίπλωσις μας εἶναι Ἑλληνικὴ τῆς ἀρχαίας, τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἐνθουσιάσθη. Θέλω νὰ ἰδῶ ὅλα αὐτὰ. Αὔριον πρὸ τῆς ὀμιλίας μου, χωρὶς ἄλλο.

Ἡ κ. Richerin, τὸ ὠραιότερον βέβαια ποιημά του, σύμφωνος. Θέλει ὅ,τι θέλει ὁ ἄνδρας της καὶ θανμάζει ὅ,τι θανμάζει.

Εἰς τὸ Λύκειον

Ἡ ἑορτὴ εἰς τὸ Λύκειον διοργανώθη ἐντὸς 5—6 ὡρῶν. Δέκα ἀπὸ τὰς καλλιτέρας μας χορευτριάς ἐχόρευσαν ἐνδεδυμένα μὲ τὸ ἀρχαῖον φόρεμα, αἱ καλλιτεράι μας ψάλτριαι κ. κ. Φωκᾶ καὶ Μομφεράτου τοῦ ἐτραγούδησαν θανμάσια Ἑλληνικὰ τραγούδια, τοῦ προσεφέρθη γλυκὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ τσάι, αἱ ὀλίγαι κυρίαί ποῦ κατορθώθη νὰ εἰδοποιηθοῦν τὸν ἐπεριποιήθησαν μέσα εἰς τὰ ἀνθοστολισμένα σαλόνια τοῦ Λυκείου, εἰς τὸ ὁποῖον παρακληθεὶς παρενρέθη καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γρουπάρης μετὰ τῆς κυρίας του.

Ὁ κ. Richerin, ἂν καὶ ἐπρόκειτο νὰ ὀμιλήσῃ εἰς τὰς ἑξ ἡμῶν ἔμεινεν ὅμως δύο περίπου ὥρας, συγκεκριμένως, εὐχαριστημένως, θανμάζων καὶ ἐνθαρρύνων τὰς κυρίας εἰς τὸ μεγάλο, ὡς τὸ ὠνόμαζεν, ἔργον των.

«Ἀλλὰ ζητε μέσα εἰς τὴν ἁρμονίαν, εἰς τὴν ὠραιότητα, τώρα ὅπως καὶ τότε. Αὐταὶ αἱ θανμάσια γραμμαὶ τῶν ἐπίπλων σας, αὐταὶ αἱ παραστάσεις, αὐτὰ τὰ τραγούδια σας τὰ τόσον παιδικὰ, αὐτοὶ οἱ θανμάσιοι χοροὶ σας εἶναι ὅλα Ἑλληνικά, ὅπως τὰ εἶδα καὶ τὰ ἐφαντάσθη μέσα εἰς τοὺς συγγραφεῖς σας καὶ μέσα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σας ψυχὴν.

Σὰς ἐγνωμονωῶ, Κυρία, διότι μοῦ ἐπροξνήσατε τὴν μεγάλην αὐτὴν χαρὰν, νὰ ἰδῶ ζωντανευμένην καὶ παλλομένην μέσα εἰς τὸ μαρμαρινὸν καὶ ἀνθοστολισμένον αὐτὸ μέγαρον τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία εἶναι μία καὶ μόνη διὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρόν».

Η ΝΟΣΟΚΟΜΟΣ

Ἀπὸ τὴν «Υγιαν» τὸ Δελτίον τοῦ τμήματος Νοσηλείας καὶ Ὑγιεινῆς τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων.

Α'.

Ὅτι ἡ περίθαλψις τῶν ἀρρώστων εἶνε ἰδίως ἔργον τῆς γυναικός, δὲν ἀνοῦνται οὔτε ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀνοῦνται εἰς αὐτὴν τὴν ἰκνότητα καὶ τὰ προσόντα ὅπως γίνῃ ἰατρός.

Καὶ τὴν εἰδικότητα αὐτὴν πρὸς τὴν νοσηλείαν τῶν ἀσθενῶν, τὴν ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτὸν τὸν φυσικὸν προορισμὸν πάσης γυναικός εἰς τὸ νὰ γίνῃ μήτηρ. Τὸ αἰσθητικὸν τῆς μητρότητος κρύπτεται εἰς τὰ στήθη καὶ τῆς ἐπιπολαιότερας γυναικός, καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν τὰς δειλοτέρας καὶ πλέον ἀνευθύνους καὶ ἀσταθεῖς νὰ μεταβάλλωνται εἰς πρότυπα ἀρρωσιώτους πρὸ τοῦ πόνου καὶ τῆς νόσου. Τὴν ὁποῖαν ἀλήθειαν εἰς μέγας ποιητῆς Ἀγγλος ἐξέφρασε ποιητικῶς, ἡμεῖς δὲ θὰ μεταφράσωμεν πεζότατα: «ὦ! γύναι, ἦτις εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεώς μας, εἶσαι τόσον ἀβεβία, ἐντροπαλὴ καὶ δυσκόλως εὐχαριστημένη! εὐθὺς ὡς ὁ πόνος καὶ ἡ ἀσθένεια ἐπικληθῶσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου μας, γίνεσαι ἄγγελος παρήγορος, ὑπηρετοῦσα, εἰς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν.»

Τὸ φυσικὸν δὲ στάδιον τῆς τοικύτης ἀρρωσιώσεως εἶναι ἡ οἰκογένεια, ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ὁποίας ἡ μήτηρ, ἡ κόρη, ἡ ἀδελφὴ ἀναπτύσσονται τὰ ἔμφυτα ἐκεῖνα πολύτιμα προσόντα.

Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἡ ἐνδεδειγμένη νο-

σοκόμος ἦτο ἡ μήτηρ, ἡ κόρη, ἡ ἀδελφὴ, ἡ ἄλλη τις ἐκ τῶν στενωτέρων συγγενῶν τοῦ πάσχοντος. Ἡ ξένη ἐπιστήμων, μισθουμένη νοσοκόμος εἶναι προῖον τῆς τελευταίας ἡθελίας, κυρίως δὲ τῆς τελευταίας 25 ετίας, ἀφ’ ἧς ἐπληθύνθησαν τὰ μέσα καὶ ἐδόθη μεγαλειτέρα ὄθησις πρὸς ἐκμάθησιν τῆς νοσηλευτικῆς ὡς ἐπιστήμης καὶ πρὸς ἐξάσκησιν αὐτῆς ὡς βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος.

Εἰς τὰ μέρη μας καὶ δι’ ἄλλους πολλοὺς λόγους καὶ διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἐπιστημόνων νοσοκόμων, οἱ ἀσθενεῖς ἐξακολουθοῦν νὰ νοσηλεύονται ὑπὸ τῶν οἰκείων των, μὲ ἄμετρον τὴν ἀφροσύνην, ἀλλὰ πολλάκις μὲ ὀλιγοτέραν ἀνακούφισιν ἢ ἂν ἐνοσηλεύοντο ὑπὸ τακτικῆς νοσοκόμου—ἐκν δηλαδὴ, ἡ νοσηλεία, ἀντὶ νὰ εἶναι ἐμπειρικὴ καὶ κατὰ παράδοσιν, ἦτο ἐπιστημονικὴ.

Σκοπὸς τοῦ παρόντος ἄρθρου εἶναι νὰ ὑποδείξῃ ποῦ σφάλει ἡ ἐμπειρικὴ ἐκεῖνη νοσηλεία, καὶ νὰ συστήσῃ μεθόδους αἰτίνας θὰ ἐξασφαλίσουν τὰ κάλλιστα ἀποτελέσματα μὲ τὴν μεγίστην ἀνακούφισιν τῶν ἀρρώστων.

Ἐν πρώτοις, ἡ νοσηλεύουσα καὶ ὑπεύθυνας ἀπέναντι τοῦ ἰατροῦ συγγενῆς τοῦ πάσχοντος πρέπει νὰ λησμονήσῃ τὰς στερεοτύπους κληροπαρδύτους συνηθείας καὶ ὑποχρεώσεις πρὸς συγγενεῖς καὶ φίλους εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Οὔτε ἡ στενοτάτη συγγένεια, οὔτε ἡ μεγίστη φιλία δὲν πρέπει νὰ ὑπερισχύσῃ κατὰ τῆς δικταγῆς τοῦ ἰατροῦ, προκειμένου νὰ εἰσαχθοῦν ἐπισκέπται πλησίον τοῦ ἀρρώστου, εἰς τὸν κοῖτωνά του ὁποῖου πρέπει νὰ εἰσέρχονται μόνον τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μέρος εἰς τὴν νοσηλείαν αὐτοῦ.

Οἱ συνήθως συσσωρευόμενοι εἰς τὸν ἀντιθάλακον καὶ τοὺς διαδρόμους φίλοι καὶ συγγενεῖς θὰ παρακληθοῦν νὰ ἀπημακρυνθοῦν εἰς δωμάτιον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου οὔτε αἱ συζητήσεις, οὔτε τὰ βήματα τῶν πηγαινοερχομένων, οὔτε ὁ καπνὸς τοῦ σιγάρου νὰ μὴ γίνωνται αἰσθητὰ εἰς τὸν ἀρρώστον. Ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀναγκαία συζήτησις πρέπει νὰ γίνεταί, ὄχι ἐντὸς τοῦ κοῖτωνος, ἀλλ’ ἐκτός, ἵνα μὴ δοθῇ ἀφορμὴ νὰ συμμετέχῃ καὶ αὐτὸς εἰς ὕλας τὰς περιπετείας τῆς νοσηλείας του.

Ποσάκις δὲν ἀκούονται καὶ ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ ἀσθενοῦς αἱ παραγγελίαι, αἱ ἐπιπλήξεις καὶ αὐτὰ τὰ κλιμακώματα περὶ τῆς τιμῆς ἑνὸς φαρμάκου, μιᾶς φιάλης καμπακίτου ἢ ἄλλου τινος χρεϊώδους!

Ἡ ἀπόλυτος λοιπὸν ἡρεμία εἶναι ὁ πρώτιστος ὄρος τῆς ἐπιτυχίας τῆς νοσηλείας, καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τούτου πρέπει καὶ ἡ νοσοκόμος

νά λησμονήση πρὸς στιγμήν ὅτι νοσολεύει προσφιλή ὑπαρξίν. Ἀνάγκη νὰ εἶναι ψυχρακίμος, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ ἱατροῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς κατασκόπευσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀσθενοῦς ἀφ' ἑτέρου, χωρὶς νὰ διαταράττῃ τὴν ἡσυχίαν του διὰ ἐρωτήσεων ἢ διὰ κινήθηματικῶν διαχύσεων· τοῦτο οὐδόλως τὴν ἐμποδίζει νὰ εἶναι ἰλαρά, καὶ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς αὐτῆς νὰ δίδῃ θάρρος εἰς τὸν πάσχοντα.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗ

ΤΑ ΔΥΟ ΦΙΛΙΑ

Ευνοῦμαι δυὸ φιλάκια, δυὸ γλυκὰ φιλιὰ :
Τῶνα, τὸ πρῶτο-πρῶτο τῆς ἀγάπης μου
καὶ τ' ἄλλο, τὸ στερνό-στερνό τῆς μάννας μου.

Τὸ πρῶτο τῆς ἀγάπης μου μ' ἐπάγωσε
καὶ τὸ στερνὸ τῆς μάννας μου μ' ἐξέστανε. —
Ποτέ μου τόση ζέστη, τόση παγωνιά.

Ευνοῦμαι δυὸ φιλάκια, δυὸ γλυκὰ φιλιὰ,
Τὸ πρῶτο τῆς ἀγάπης μου μοῦ διάβηκε
καὶ τὸ στερνὸ τῆς μάννας μου μ' ἀπόμεινε.

Πρῶτα φιλάκια ἀγάπης βρῖσκομε πολλά,
στερνὸ φιλι τῆς μάννας ἕνα μοναχό.
Ευνοῦμ' ἕνα φιλάκι, μόνο ἕνα φιλι.

Ἀπὸ τὰ Τσιγγάνικα Τριγούδια τοῦ Jean Richepin.

Ἐστία Μετάφρασις I. ΠΟΛΕΜΗ

ΤΟ ΡΩΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΓΓΟΝΙΟΥ

Πές μου, κυροῦλά μου, νὰ ξῆς. Πές μου, θέλω νὰ
[μάθω.
Τί φεύγει γρηγορότερα στὸν κόσμον ἐδῶ κάτω ;
Τὸ ποταμάκι τὸ γοργό ; ὁ ἄνεμος σάν τρέχῃ ;
Τὸ ἄστρο ποῦ κατακαυλὰ μὲ βεγγοβολητό ;
Γιὰ ὁ καπνός ; τὸ σύννεφο ; ἢ τὸ χελιδονάκι
στὸ πέταγμα του τὸ τρελλό ;

Τὸ χρυσὸ πυροτέχνημα στὴ σκοτεινιά σάν σβύνη ;
Ὁ κεραινός ; ἢ ἀστραπή ; ἢ ἄμμος μέσ' στὴν ἔρημο
σάν φεύγη μὲ δριμύ ;
Πές μου ; Πές μου, νὰ ξῆς.

— Παιδάκι μου χιλιόχρονο, καὶ μοσχοαναθρεμμένο
Σοῦ εἶχομαι ἢ μοῖρά σου νὰ μὴ σοῦ τὸ διδάξῃ,
Πῶς εἰς τὸν κόσμον φεύγουνε γοργόφτερα πουλιά,
Ἡ μέρες ποῦ στολιστήκαν μὲ γέλοιο, καὶ χαρά.

ΑΙΚ. Β ΚΑΤΣΟΦΟΥ

ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΚΑΙ ΤΗΝ κ. ΡΙΣΠΕΝ

Ἐνα ἔκτακτο τραγῆμα τοῦ σιδηροδρόμου Ἀττικῆς μετέφερε πρὸ ἡμερῶν τὸ ζεῦγος Ρισπέν, τὰ μέλη τῆς ἐταιρείας καὶ ὀλίγους ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος, ὅπως ὁ Σκαμάρας, ὁ Παπαντωνίου, ὁ Ψαρούδας, ἡ δις Δαμασκηνῶ — ἡ μόνη Ἑλληνὶς ποῦ ξέρει ν' ἀπαγγέλλῃ — εἰς τὸν Διόνυσον.

Ἡ ἐκδρομὴ αὐτὴ σκοπὸν εἶχε τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ τόπου, ὅπου ἄλλοτε ἔκειτο τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου. Δυστυχῶς μία διαταγὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἐνδοθεῖσα πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἐξ ἀφορμῆς δυστυχῆματος τινος τὸ ὅποιον συνέβη εἰς ἕνα Ἀγγλον ὑπάλληλον τῆς ἐταιρείας μαρμάρων, ἐστέρησε τοὺς ἐκδρομεῖς μιᾶς τοιαύτης πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀπολαύσεως. Ἡ ἐταιρεία ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ ἀμαξοστοιχίαν συμμορφουμένη μὲ τὴν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ ἔτσι ὁ Ρισπέν μὲ τὴν σύζυγόν του — τὸ τελειότερον καὶ ὠραϊότερον ποίημα τοῦ ποιητοῦ συζύγου τῆς — ἤρκεσθησαν νὰ θυμιάσουν τὴν λευκότητα τοῦ Πεντελικῆ μαρμάρου, ποῦ σὰν μεγάλες τετράγωνες κερκιδεῖς εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Πόσον ἀφελεῖς καὶ πόσον εἰλικρινεῖς οἱ ξένοι. Ἐπροτάθη εἰς τὸν κ. Ρισπέν νὰ κάμῃ περὶ ἕνα μικρὸν περίπτωτον.

Καὶ ὁ Ρισπέν : — Ἄ ὄχι, προτιμῶ νὰ μείνω, γιὰτὶ ὁ δρόμος εἶναι ἐλεεινός.

Ἐὰν ἦτο Ἑλλήν θὰ ἔλεγεν, ἔστω καὶ ἂν ἦτο πεθαμμένος ἀπὸ τὸν κόπο.

— Εὐχαρίστως νὰ πᾶμε.

Κάτω ἀπὸ βελύκια καὶ φουντωτὰ πεῦκα, βελυχωματισμένα μὲ τὸ χρῶμα τῆς ἀνοιξέως ἡ δις Δαμασκηνῶ ἀπήγγειλεν εἰς τὴν γαλλικὴν τὸν « Ὑμνον πρὸς τὸν ἥλιον » τοῦ κ. Ρισπέν.

Ὁ ποιητὴς τὴν ἤκουε μὲ πολλὴν προσοχὴν ψιθυρίζων καὶ αὐτὸς τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος του. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ δις Δαμασκηνῶ, ὁ κ. Ρισπέν συγκεκινημένος τὴν ἐπλησίασε, ἀπεκκλύθη, τὴν ἠὺχάριστῃ καὶ τῆς ἐφίλησε τὸ χέρι.

Ἐπίσης συνεχάρη τὴν δις Δαμασκηνῶ διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς καὶ ἡ κ. Ρισπέν.

Κάτω ἀπὸ τὰ αὐτὰ πεῦκα οἱ ἐκδρομεῖς ἔχοντες εἰς τὸ μέσον τὸ ζεῦγος Ρισπέν ἐφοταρχοφῆθησαν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὠραίας αὐτῆς ἐξοχικῆς ἐορτῆς.

Ὅταν τὸ τραγῆμα ἐπλησίαζε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Διόνυσον, κάποιος ἔδειξεν εἰς τὸν κ. Ρι-

σπὲν τὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασσοῦ κατάλευκον ἀπὸ χιόνια.

Ὁ κ. Ρισπέν ἀφού πικρῆθησε ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς τὸν Παρνασσὸν ἐστράφη πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ εἶπεν :

— Ἀγαπητὴ μου, κύτταξε καὶ σὺ ἐκεῖ πέρα. Εἶναι ὁ Παρνασσός. Ἔχουμε καὶ μετὶ οἰκόπεδα ἐκεῖ πάνω.

Μέσα στὸ βαγόνι ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου ἐκφράζει τὸν θυμωσμὸν του εἰς τὸν κ. Ρισπέν διὰ τοὺς καταρράκτας τῶν ὠραίων φράσεων καὶ συμπυκνωμένων νοημάτων ποῦ χωρὶς καμμίαν προσπάθειαν ἢ δυσκολίαν ρέουν ἀπὸ τὸ στόμα του ὁσάκις ὀμιλεῖ.

Ὁ κ. Ρισπέν ἀπαντᾷ.

— Τὸ ταλέντο τῶν ὀμιλιῶν τὸ ἀπέκτησα ἀπὸ τὴν ἀνάγκην. Εἰς ἕνα γεῦμα ὀμίλησε κάποιος περὶ ἄλλων καὶ περὶ ἐμοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Τί λόγος εἶναι αὐτὸς ἠρώτησα κάποιον, ποῦ διαρκεῖ τόσην ὥραν ;

— Εἶνε λόγος στὸν ὅποιον πρέπει ν' ἀπαντήσης, μοῦ εἶπεν. Ἐγὼ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης δὲν εἶχα ποτε ἄλλοτε ὀμιλήσει. Αἰφνιδίως ἐπῆρα τὸ ποτήρι στὰ χέρια καὶ ἤρχισα νὰ ὀμιλῶ. Ἡ ὀμιλία μου αὐτὴ διήρκεσε μισὴ ὥραν. Ἀπὸ τότε ἐπῆρα πεποιθήσιν εἰς τὸν ἐκατόν μου.

Ἐπάνοδος κατόπιν ἀπὸ τὸν Διόνυσον στὸ Κεφαλάρι. Ἀπὸ τὸ Κεφαλάρι, ἕως τὸ ξενοδοχεῖο Μελά, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ παρατεθῇ γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ φιλοξενουμένου Ἀκαδημαϊκοῦ, ἐχρησιμοποίησαν πολλὰ μέσα μεταφορᾶς. Ἄλλοι ἐπῆγαν μὲ σιδηροδρόμον, ἄλλοι μὲ ἀμάξι, ἄλλοι περὶ, καὶ ἄλλοι, μετὰ τῶν ὀπίων ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου, Γ. Κορομηλάς καὶ Δ. Ταγκόπουλος μὲ σοῦστα.

Ἡ ἀμαξοστοιχία τὴν 12 καὶ 15' ἔφερεν τοὺς καθυστερησαντας προσκεκλημένους καὶ μέλη τῆς ἐταιρείας. Ὁ πρῶτανις τοῦ Πανεπιστημίου κ. Λάμπρος, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σκακκαρόπουλος καὶ ὁ Ἐφορος Ἑθν. Βιβλιοθήκης κ. Καμπούρογλος. Συγχρόνως σταματᾷ πρὸ τοῦ ξενοδοχείου καὶ ἡ ἀμάξι ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπέβαινε ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γρυπάρης μετὰ τῆς κυρίας Γρυπάρη.

Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Μελά μένει ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἡ κ. Δουγκαν, ἡ χορεύτρια τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν χορῶν. Ἡ κ. Δουγκαν προσκληθεῖσα ἐδέχθη νὰ συμμετάσχῃ τοῦ γεύματος. Τὴν θέσιν οἰκοδεσποτῶν κατέχουν ὁ κ. Γρυπάρης, ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἡ κ. Γρυπάρη. Δεξιὰ τῆς κ. Γρυπάρη ὁ κ. Richepin καὶ ἀριστερὰ ὁ κ. Ἄνινος. Δεξιὰ τοῦ

κ. Γρυπάρη ἡ κ. Richepin καὶ ἀριστερὰ ἡ κ. Κ. Παρρέν.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὁ κ. Μπάμπης Ἄνινος ὑπὸ τὴν ιδιότητά τοῦ Προέδρου τῆς ἐταιρείας τῶν Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων ἐγείρει εἰς τὴν ἐλληνικὴν σύντομον καὶ ὠραίαν πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ κ. Ρισπέν ὅστις ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς περίπου.

Εὐχαριστῶ, ἐξοχώτατε, διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἐδῶ παρουσίας σας. Εὐχαριστῶ, κύριε πρόεδρε, διὰ τοὺς συμπαθεῖς σας λόγους, διὰ τὴν δεξιότητά σας, διὰ τὴν παρουσίαν ἐνταῦθα τῶν θεατρικῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τῶν ὁπίων, ὡς συναδέλφων μου, εἶμαι εὐτυχῆς ποῦ εὐρίσκουμαι εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν στιγμήν. Ἐφαρμοζόμεν, συγκεντρωμένοι ἐδῶ, τὸ «ἀγαπάτε ἀλλήλους». Δὲν λέγω πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ γράμμα. Ὑπάρχουν κάποτε πρόσωπα ποῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ συμπαθήσῃ κανεὶς... (γέλωτες). Ἄλλ' ἐὰν τὸ ἀγαπάτε ἀλλήλους δὲν εἶνε ἀπολύτως δυνατόν, τὸ «θέλγετε ἀλλήλους» εἶνε δυνατόν. Ἄς εἶσθε συνησπισμένοι καὶ ἄς περνατε συχναὶ στιγμὰς καθὼς αὕτη. Ἐδῶ ὅλα κινουῖν εἰς τὸ μειδιάμα, τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἡμερότητα, ὅταν δὲ πρὸ ὀλίγου διετρέξαμεν τὰ ἡλιόλουστα τοπεῖα μέχρι Διονύσου ἐνθυμήθημεν τὸ μακάριον ἔντομον τῆς Ἀττικῆς, τὸν τέττιγα, τὸ τραγοῦδι του, τὸ σύμβολόν του, τὸν λατρευτὸν του μῦθον ποῦ διηγεῖται ὁ Πλάτων. Ἐνθυμεῖσθε τὴν σελίδα ἐκείνην τοῦ Πλάτωνος ὅπου ὁ Σωκράτης περιπατῶν μὲ τὸν μαθητὴν του διηγεῖται εἰς αὐτὸν πῶς οἱ τέττιγες ἦσαν ἄλλοτε ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, ἀκούσαντες τὸ ἄσμα τῶν ἐννέα Μουσῶν τόσον ἐγοητεύθησαν, ὥστε ἀπὸ τὴν μακίαν νὰ τραγοῦδοῦν καὶ ν' ἀσχολοῦνται εἰς τὰς ὠραίας τέχνας ἐλησμονήσαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Οἱ θεοὶ τότε τοὺς μετεμόρφωσαν εἰς τέττιγας, διὰ νὰ τραγοῦδοῦν διαρκῶς ὑπὸ τὸν θερινὸν ἥλιον χωρὶς νὰ ἀπασχολοῦνται διὰ τὴν τροφήν των, ὅσον οἱ ἄνθρωποι. Ὅταν ὁ ἥλιος σβύσῃ ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν, ἡμεῖς, ἔστω καὶ μία σπῖθα ἡλίου ἂν μείνη, ἄς ζεσταθῶμεν εἰς αὐτὴν συγκεντρωμένοι πάντοτε καὶ — χωρὶς νὰ παύσωμεν νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν ὅπως εἰς τὴν εὐχάριστον αὐτὴν στιγμήν, διότι μᾶς εἶνε ἀπαρκίτητον — ἄς τραγοῦδοῦμε πάντοτε, πάντοτε».

Προπόσεις ἐπίσης ἐγείρουν οἱ κ.κ. Λάμπρος, Σκακκαρόπουλος ἐκ μέρους τοῦ «Παρνασσοῦ» καὶ Σπανδωνῆς. Ὁ κ. Ταγκόπουλος κατόπιν ἐγείρει ὠραιοτάτην πρόποσιν ὑπὲρ τῆς κ. Ρισπέν γαλλιστί, καὶ τελευταῖος ὁ κ. ὑπουργὸς

των Ἐξωτερικῶν λέγει ὀλίγα τινα ὑπενθυμί-
ζων ὅτι δὲν ὑπῆρχε μόνον ἀρχαία Ἑλλάς,
ὑπάρχει καὶ νεωτέρα με ζῶν καὶ σφύργος πρὸς
τὴν πρόοδον.

Ἡ σκηνὴ μεταφέρεται κατόπιν εἰς τὸν κή-
πον τοῦ ξενοδοχείου. Ἐπάνω εἰς ἓνα πράσινο
χαλὶ στρωμένο στὸ χῶμα καὶ κάτω ἀπὸ τὰ
πεῦκα ἡ κ. Δοῦγκαν κάμνει ν' ἀναζήτη με
τοὺς χοοὺς τῆς, ποὺ εἶναι περισσότερο ποιή-
ματα παρὰ χοροί, ὀλόκληρος ἡ ἀρχαία Ἑλλάς.

Ἡ δις Δαμασκηνὸς κατόπιν συγκινεῖ ἐκ
δευτέρου με τὴν ὠραίαν τῆς ἀπαγγελίαν τὸν
κ. Ρισπέν. Ἀπαγγέλλει δύο ποιήματά του,
καὶ στὸ τέλος ἓνα ἑλληνικό, τὸν «Φτωχὸ
τραγουδιστὴν» τοῦ κ. Τσοκοπούλου.

Ὁ κ. Πολέμης ἐπίσης ἀπαγγέλλει τρία
ποιήματα ἀπὸ τὰ «τραγούδια τῶν Τσιγγά-
νων» τοῦ Ρισπέν μεταφρασμένα εἰς τὴν ἑλ-
ληνικήν.

Ἐπεταί τρελλὸς χορὸς εἰς τὸν ὁποῖον λαμ-
βάνουν μέρος οἱ περισσότεροι τῶν συγγραφῶν
με τὴν κ. Δοῦγκαν ἐπὶ κεφαλῆς.

Καὶ τὸ φινάλε. Ὁ μκέττρος, ὁ κ. Σαμά-
ρας ἐκτελεῖ εἰς τὸ πιάνο τὸ τέλος μιᾶς τῶν
τριῶν πράξεων τῆς νέας του ὕπερας «Τίγκρα»
τὸ ὁποῖον τελειώνει με τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

Ὅλ' αὐτὰ ἐννοεῖται εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ
κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα.

Στὰς ἐξ τὸ ἀπόγευμα ἐκηρύχθη τὸ πέρας
τῆς ὠραίας αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ κ. Ρισπέν μετὰ
τῆς κυρίας του καὶ τῆς κ. Δοῦγκαν ἀνεληθόντων
δι' αὐτοκινήτων εἰς τὰς Ἀθήνας πρὸς ἐπίσκε-
ψιν τῆς Ἀκροπόλεως, τῶν δὲ λοιπῶν δι'
ἐκτάκτου ἀμαξοστοιχίας.

ΕΙΚΩΝ ΠΡΟΟΔΟΥ

Ὁ Ἀβέρωφ! Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ θωρη-
κτοῦ, ἀλλ' οὔτε περὶ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ
μεγάλου εὐεργέτου τοῦ ἔθνους. Πρόκειται
ἀπλούστατα περὶ τοῦ δημοτικωτέρου καὶ ἀρι-
στοκρατικωτέρου μάζῃ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐστικ-
τορίων. Τοῦ Ἀβέρωφ τοῦ Μιχάλη Λεκοῦ.

Εἶναι ὁ Κεπένοσκη τοῦ Βερολίνου, χωρὶς
τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸν θόρυβον τοῦ γιγαν-
τικίου ἐστικτορίου τῆς Γερμανικῆς πρωτεύου-
σης. Κόσμος ἐπίσημος καὶ ἀνεπίσημος, διπλω-
μάττι καὶ πολιτευταί, ἄνθρωποι τῶν γραμμά-
των καὶ τῶν τεχνῶν, ξένοι, ἐπαρχιώται, κυ-
ρίκι ἐκλεκταὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀφήνουν τὰ σπίτιν
των διὰ νὰ προγευμακτίσουν ἢ νὰ δειπνήσουν
εἰς τοῦ Ἀβέρωφ.

Δὲν ἔχει εἰδικότητα εἰς ὠρισμένα πιάττα,

ὅπως συμβαίνει με φημισμένα ἐστικτορία τοῦ
κόσμου, ἀλλ' ἔχει γενικότητα εἰς τὴν Ἑλλη-
νικήν ἐν γένει κουζίαν. Εἶναι Ἑλλην με
μυκλὸ, συστηματικότητα καὶ τάξιν Εὐρωπαϊοῦ.
Φροντίζει ὅλα αὐτοπροσώπως αὐτὸς καὶ ἡ οἰ-
κογένειά του.

Ἡ κόρη του ἓνα κοριτσάκι δέκα πέντε χρό-
νων κάθετα εἰς τὸ ταμείον. Μορφωμένη εἰς
τὸ Οἰκοκυρικὸν καὶ Ἐπαγγελματικὸν Σχολεῖον
τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων, τελεῖα διπλο-
γράφος, ἀλλὰ καὶ τελεῖα εἰς κάθε κλάδον, με
τὰ Ἑλληνικά τῆς καὶ τῆς ξένες γλώσσες τῆς
δὲν ἐξιπάσθη, ἀλλ' οὔτε ἐζήτησε νὰ ἀπολαμ-
βάνη ἄκοπα τὰ κέρδη τοῦ πατέρα τῆς.

Τώρα καὶ δύο χρόνια με τὰ κοντὰ ἀκόμη
φορεματάκι τῆς ἐνεθρονίσθη εἰς τὸ ταμείον,
καὶ μεσημέρι, βράδυ, εἰσπράττει, γράφει, ἐξε-
λέγγει με μεθοδικότητα καὶ σοφρότητα μο-
ναδικήν.

Δὲν θὰ ἀφίση βέβαια νὰ κλέψουν τὸν πα-
τέρα τῆς οἱ ξένοι τὸ κοριτσάκι αὐτὸ με τὴν
πλεξούδα ὀπίσω καὶ με τὸ αὐστηρὸν ὕφος, ἀλλ'
οὔτε ἐὰν ἐκεῖνος ἀπουσιάσῃ ἡ ἐργασία θὰ αἰ-
σθανθῇ τὴν ἀπουσίαν του. Καὶ ἐὰν ὁ Ἀβέρωφ
προσθεύει καὶ ἐξευρωπαϊζέται ὅλονέν, με τῆς
κρυσταλοσκεπασμένες σάλας του, μέρος ἀπὸ
τὴν οικονομικήν του ἄνθησιν ὀφείλεται καὶ
εἰς τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τῶν δέκα πέντε ἐτῶν,
τὴν μικρὰν Ἑλληνοπούλαν, ποὺ ἀνοίγει εὐρω-
παϊκώτατα τὸν δρόμον ποὺ πρέπει νὰ ἀκολου-
θήσουν τὰ κορίτσια τῶν ἐμπόρων καὶ ἐπιχει-
ρηματικῶν μας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

Ἡ προεκλογικὴ κίνησις ἔχει φθάσει εἰς πρωτο-
φανῆ ὄξυτητα. Καὶ τὰ δύο κόμματα ἀγωνίζονται
διὰ τὴν ἐπικράτησιν, ἂν καὶ ἡ ἐνωμένη ἀντιπολι-
τευσις φαίνεται ὑγεροῦσα, μεθ' ὅλας τὰς ὑπεραν-
θρώπους προσπάθειάς αἱ ὁποῖαι καταβάλλονται.

Ἡ περιοδεία τοῦ κ. Βενιζέλου ὑπῆρξεν ἀποθεω-
τική. Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς δράσεώς του καὶ τὸ πρό-
γραμμά του τοῦ μέλλοντος ἔχουν ἐνθουσιάζει τὸν
λαόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐσυνείθισε νὰ βλέπῃ κυβερνή-
τας λογοδοτοῦντας κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν, τὸν
πραγματικῶς κυρίαρχον τὰς ἡμέρας αὐτάς.

Οἱ ψηφισθέντες προστατευτικοὶ νόμοι ὑπὲρ τῶν
ἐργατῶν, ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν παιδιῶν,
ὑπὲρ τῆς οικονομικωτέρας ζωῆς ἐν γένει ἔχουν κά-
μει μεγάλην ἐντύπωσιν. Τὸ ὄγδοον ὑπουργεῖον τῆς
Γεωργίας καὶ τῆς Βιομηχανίας, τὸ ὁποῖον εἰργά-
σθη ὑπὸ τὸν κ. Μπενάκη, με καταφανῆ εὐεργε-
τικὰ ἀποτελέσματα ὑπὲρ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν βιο-
μητῶν φαίνεται ὅτι ἔχει ἐξασφαλίσει ἀμέριστον
τὴν ὑποστήριξιν τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τὰς τάξεις
αὐτάς.

Ἡ προεκλογικὴ κίνησις δι' ὅλα αὐτὰ ἐνεργεῖται
με φανατισμὸν καὶ πείσμα, τοῦ ὁποῖου θλιβερά

ἀποτελέσματα εἶναι αἱ σκηναὶ τοῦ Ἄργους, τὰς
ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἀπεδοξί-
μασαν.

Ὅπως δὴποτε δι' ἀσφάλειαν καὶ τὰ τρία κόμ-
ματα τῶν ἀντιπολιτευομένων κατέφυγαν ὑπὸ τὴν
αἰγίδα τοῦ κ. Ράλλη, τοῦ μεγάλου καὶ ἐντίμου Ἀτ-
τικάρχου, τοῦ περισσοτέρας συγκεντροῦντος με-
ταξὺ τῶν ἀντιπολιτευομένων συμπαθείας καὶ πε-
ρισσοτέρας πα ἐχόντος ἐλπίδας ἐπιτυχίας.

Ἡ συνεργασία τούτου διὰ τὴν Ἀττικὴν μετὰ
τοῦ ἐπίσης ἰσχυροτάτου διὰ τὴν ἐντιμον πολιτικὴν
του καὶ διὰ τὴν παροχὴν πάντοτε προστασίας πρὸς
τὸν λαόν κ. Ἀλεξάνδρου Σκουζέ, δίδουν ἐλπίδας
ἐπιτυχίας εἰς μέρος τοῦ ἀντιπολιτευομένου συνδυα-
σμοῦ τῆς Ἀττικῆς.

Αἱ ἐπαρχίαι τί θὰ κάμουν, αὐτὸ θὰ τὸ δεῖξῃ μό-
νον ἡ 14η Μαρτίου. Ὅπως δὴποτε εὐχάριστον εἶναι
ὅτι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν παλαιῶν κομμάτων ἐπανέρ-
χονται εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ὅ,τι καὶ αὐτοὶ θὰ συν-
εισφέρουν καὶ πάλιν τὰς γνώσεις καὶ τὴν πείραν
των διὰ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας.

Ἡ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

Ὅραϊαν καὶ πάλιν ἐκθεσιν διοργάνωσεν ἡ
ἀκούραστος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἡ Πρόεδρος
κ. Ἄννα Παπαδοπούλου κατὰ τὴν 2αν καὶ 3ην
Μαρτίου.

Τί λεπτεπίλεπτα κεντήματα καὶ νιαντιέλες,
προϊόντα γυναικείας ἐργασίας τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλ-
ληνίδων, αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς Προόδου κατώρθω-
σαν, ὑπὸ ἐχέμυθον ἀνωνυμίαν νὰ ἀνακουφί-
ζονται οικονομικῶς, τελειοποιῦνται δὲ διὰ τῆς
παροχῆς σχεδίων καὶ ὁδηγῶν, τὰ ὁποῖα φιλο-
τεχνεῖ ἡ Πρόεδρος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἑλληνικῆς
γραμμῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐν γένει σχεδίου.

Αἱ κυρία τῆς Προόδου με πρωταγωνιστοῦ-
σαν τὴν κ. Ἄνναν Παπαδοπούλου εἶναι ἀξια-
θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὴν ὠραϊαν ἐπιτυ-
χίαν τοῦ ἔργου των.

Ἡ ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΚῆ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἑλλάδι παραγωγικῶν Σω-
ματείων ἀνοίγει ἐντὸς ὀλίγου τὰς πύλας τῆς πρώ-
της ἐν Ἑλλάδι Σηροτροφικῆς Ἐκθέσεως. Τὰ κατὰ
τὸν σκοπὸν καὶ τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς ἐν λόγῳ
ἐκθέσεως ἀνέπτυξαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιο-
λογικῆς Ἐταιρίας οἱ κ. κ. Ι. Δαμβέργης, Χασιώ-
της καὶ Ὁθων Ρουσόπουλος, ἐνώπιον πολυπληθοῦς
ἀκροατηρίου.

Καὶ οἱ τρεῖς ρήτορες ἐξῆραν με στατιστικὰς καὶ
με πολὺν ἐνθουσιασμὸν τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς
Ἐκθέσεως αὐτῆς καὶ οἱ τρεῖς ἐτόνισαν ὅτι ἡ σηρο-
τροφία διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι πηγὴ πλούτου καὶ
διὰ τὰς πτωχὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ διὰ τὴν βιομη-
χανικὴν γενικώτερον ἀκμὴν καὶ οἱ τρεῖς ἐζήτησαν

τὴν συνδρομὴν ὅλων τῶν δυναμένων πρὸς ἐπιτυ-
χίαν τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως.

Καὶ ἡ ἐκθεσις δὲν ἤμπορεῖ παρὰ νὰ ἐπιτύχῃ
διότι καὶ ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐνίσχυσε χρηματικῶς
καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἀντι-
προσωπεύεται εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι προ-
παρασκευασμένον καταλλήλως. Εἰς τὴν προπαρα-
σκευὴν αὐτὴν πρέπει νὰ ἀνομολογηθῇ ὅτι καὶ ἡ ὑπὸ
τὴν προεδρίαν τῆς κ. Αἰκ. Ζλατάνου Σηροτροφικῆς
Ἐταιρίας τῶν Κυριῶν συνετέλεσε μεγάλως διὰ τῆς
διανομῆς χιλιάδων μυριοδένδρων καὶ δι' εἰδικῶν
γεωπόνων, τοὺς ὁποῖους ἀπέστειλεν εἰς τὰς ἐπαρ-
χίας καὶ τὰ χωριά, πρὸς διδασκαλίαν τῆς καλλιεργ-
είας τῶν βομβύκων.

Ἡ ἐπιτυχία λοιπὸν τῆς ἐκθέσεως θὰ ἀντιανακλῇ
φυσικὰ καὶ εἰς τὰς ἐργασθείσας κυρίας, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸν γυναικεῖον πληθυσμὸν ὅλης τῆς Ἑλλάδος,
ὁ ὁποῖος με ἐνθουσιασμὸν ἐπεδόθη εἰς τὴν σηρο-
τροφίαν, διότι ἀποδεικνύεται ἐργασία ἐπικερδῆς
καὶ σχετικῶς ἀκοπος, μὴ ἀπαιτοῦσα κεφάλαια,
ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιμέλειαν καὶ προσοχήν.

Αἱ ΕΓΓΑΜΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΑΙ

Εἰς τὰ ὑποβληθέντα καὶ μὴ ψηφισθέντα εὐ-
τυχῶς ἐκπαιδευτικὰ νομοσχέδια, ὅσον τοῦλά-
χιστον ἀφορᾷ τὴν γυναικεῖαν παιδευσιν, ὑπῆρχε
καὶ ἐν τοιοῦτο, δι' οὗ ἀπηγορεύετο εἰς τὰς ἐγ-
γάμους διδασκαλίσας νὰ μετέρχονται τὸ διδα-
σκαλικὸν ἐπάγγελμα.

Εἰς τὴν σχετικὴν ἐπὶ τούτῳ διαμαρτυρίαν μας
ἐδόθη ἡ ἀπάντησις ὅτι αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὴν
Εὐρώπην. Ἐζητήσαμεν λοιπὸν ἐπισήμως πλη-
ροφορίας καὶ ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὑπουργεῖα τῶν
ξένων κρατῶν καὶ ἰδοὺ τὸ συμπέρασμα τῶν
μέχρι σήμερον ληφθειῶν ἀπαντήσεων.

Λοιπὸν εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰτα-
λίαν, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Φινλανδίαν, τὰς Ἡνω-
μένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τοὺς πε-
ρισσοτέρους νομοὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἑλ-
βετίας ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐγγάμους διδασκα-
λίσας νὰ διδάσκουν. Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἀφοῦ
λάβουν τὴν σχετικὴν ἀδειαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνη-
σιν. Καὶ μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν ἀπηγορεύετο,
τελευταίως δὲ διὰ διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου τῆς
Παιδείας ἐπετρέθη εἰς τὰς χήρας τὸ δικαίωμα
νὰ ἐργάζονται.

Ἡ Ἑλλὰς δὲ, ἀκριβῶς ἡ χώρα, ἡ ὁποία ἔχει
κλείσει ἐργητικῶς πᾶσαν θύραν ἐργασίας πρὸς
τὰς γυναῖκας, ἐβρέθη νὰ μιμηθῇ τὴν Γερμα-
νίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν πλὴν τῶν διδασκαλισσῶν
ὑπάρχουν περὶ τὰς 3,000 γυναῖκες ὑπάλληλοι
εἰς διαφόρους ἀπηρεσίας μόνον τοῦ δημοσίου.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 1912

Ἡ ἐφετεινὴ παραγωγή ἡμερολογίων ὑπῆρξε πλουσιωτέρα τῶν ἄλλων ἐτῶν. Πλὴν τοῦ γνωστοῦ καὶ πλουσιωτάτου ὡς πάντοτε κατὰ τὴν ὕλην Ἡμερολογίου τοῦ κ. Φ. Σκόκου, ἐφέτος εἶχαμεν καὶ ἐπανάληψιν τῆς διακοπείσης ἐκδόσεως τῆς Ποικίλης Στοᾶς τοῦ κ. Ἀρσένη, ἐνὸς τόμου θαυμασίου, ἀποτελουμένου ἀπὸ ὑπερεξακοσίας σελίδας, πολυτελῶς χρυσοδέτου, εἰς μέγα σχῆμα καὶ με ὕλην ἐκλεκτὴν ὄλων περιπτῶν τῶν γραφόντων Ἑλλήνων. Ἄλλο ἀκόμη ἡμερολόγιον εἶναι τὸ ἐκδοθὲν ἀπὸ κοινοῦ παρὰ τῆς δος Εὐγενίας Ζωγράφου καὶ τοῦ κ. Δ. Καλογεροπούλου.

Καὶ ἄς δώσωμεν τὰ πρωτεῖα ἐφέτος πρὸς τὴν Ποικίλην Στοάν τοῦ κ. Ἀρσένη, ἡ ὁποία ἐορτάζει ἄλλως καὶ τὴν φιλολογικὴν δεκαπενταετηρίδα τῆς, με τοῦτο τὸ ἀξιοπεριεργον ὅτι δημοσιεύει εἰς τὴν ἐφετεινὴν ἐκδοσιν ὄλην τὴν ὕλην, ποῦ εἶχε συλλέξει διὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ 1900, ἣτις τότε ἐματαιώθη.

Ἀποτελεῖ λοιπὸν μίαν συγκριτικὴν μελέτην τῆς πρὸ δωδεκαετίας φιλολογικῆς κινήσεως καὶ τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τότε ἕως σήμερον τῶν διαφόρων συγγραφέων. Πολλὰ γνωστά φιλολογικὰ ὀνόματα κατέχουν τὰς σελίδας τῆς Ποικίλης στοᾶς, ἡ ὁποία ἐξεδόθη ὡς πάντοτε με τὴν διακρίνουσαν τὸν διευθυντὴν τῆς ἐκλεκτικότητά καὶ καλλιτεχνικὴν ἐντέλειαν, με πλῆθος ὡραίων εἰκόνων καὶ θαυμασίως χρυσοδέτος, ὥστε νὰ ἀποτελῇ ὡς περιέχον καὶ περιεχόμενον ἀληθινὸν στόλισμα κάθε βιβλιοθήκης.

Τὸ ἡμερολόγιον Σκόκου, τὸ ὁποῖον τακτικῶς ἐκδίδεται τώρα εἰκοσι εἴς ἔτη, εἶναι ὡς πάντοτε ἐπιμελημένον, με ἐκλεκτὴν καὶ πλουσίαν ὕλην, με εἰκόνας ὡραίας, λεύκωμα καθ' ὅλα αὐτὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς φιλολογικῆς κινήσεως τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ὡς τοιοῦτο ἔχει πάντοτε τὴν πρώτην κυκλοφορίαν καὶ εἶναι περιζήτητον παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν Ἕλληνες. Τὸ ἡμερολόγιον τῆς Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως καὶ τῆς Πινακοθήκης πρώτην φοράν ἐκδιδόμενον, πολὺ καλὸν εἰς τὸ εἶδος του.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Κατὰ λάθος δὲν ἀνεγράφη εἰς τὸ παρελθὸν τεῦχος ὅτι αἱ δημοσιευθεῖσαι Σ κ ε ψ ε ι ε εἶναι τῆς κ. Ἀγγ. Παναγιωτάτου, ἱατροῦ καὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ Ἡμ. Σκόκου.

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Τὰ θαλασσινὰ εἰς τὴν βασιλείαν των. Ἰδίως τὰ καλαμάρια, οἱ ἀστακοὶ καὶ τὰ χταπόδια. Βαρύτατα καὶ δύσπεπτα, ἀλλὰ νοστιμώτατα καὶ ὀρεκτικὰ. Ὁ ἀστακὸς ὡς σούπα σαρακοστιανὴ θαυμάσιος. Ἐντελὸς δὲ νηστήσιμος κατὰ τοὺς τύπους τοῦλάχιστον.

Κατασκευάζεται εὐκολώτατα. Τὸν ζεματίζετε δύο

τρία λεπτά καὶ ἔπειτα τὸν κόπτετε κομμάτια μαζὺ με τὰ κελύφη του. Ἐχετε μισβοῦσαι πρωτύτερα με νερὸ 3—4 κρομμύδια κερφωμένα με ἰσάριθμα γαρόφαλα, καρότα, μαϊντανό, σέλινο ὀλίγο, πατάτες. Ρίπτετε καὶ τὸν ἀστακὸ καὶ βράζει προσθέτουσα καὶ ἓνα ποτήρι ἄσπρο κρασί. Ὅταν εἶναι ἔτοιμος, προσθέτετε ἀναλόγως τῆς ποσότητος 50—100 δρ. μαῦρες ἐλῆες καὶ ἀνάλογον λεμόνι. Κόπτετε λεπτὰ ὅλα τὰ βρασμένα χορταρικά καὶ τὸν σερβίρετε ἐπάνω εἰς φέτες ψωμι καψαλισμένο μαζὺ με τὸ ζουμί του. Ἄν τρώγετε λάδι, τότε κοκκινίζετε τὰ κρομμύδια καὶ τὰ γόστα με τὸ λάδι, τὰ σβύνετε με τὸ κρασί καὶ ἔπειτα βάζετε τὸ νερὸ.

Ἄστακὸς τηγαντός. Τὸν ζεματίζετε καὶ τὸν βράζετε ἕως 10 λεπτά. Ἐπειτα τὸν κομματιάζετε, τὸν βγάζετε ἀπὸ τὰ κελύφη του, ἐτοιμάζετε γηλὸν ἀπὸ γαλλ. φαρίνα, ὅπως κάμετε γιὰ τὸν μπακαλάο, προσθέτοντες μέσχη καὶ ὀλίγη ρακί. Περνᾶτε εἰς τὸν γηλὸ τὰ κομμάτια τοῦ ἀστακοῦ καὶ τὰ τηγανίζετε εἰς μπόλικο λάδι, με δυνατὴ φωτιά. Τηγανίζετε ἔπειτα καὶ ἓνα μάτσο μαϊντανό. στρώνετε τὴν πιπέλα σας καὶ ἐπάνω ἀραδειάζετε ἔμμορφα τὸν ἀστακὸ ροδοκοκινισμένον με κομμάτια λεμόνι.

Τὸ ἴδιο κάνετε τὰ μεγάλα μῆδια, χωρὶς νὰ τὰ ζεματίζετε. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ καλαμάρια, ἀφοῦ τοὺς χύσετε τὸ μελάνι τους καὶ τὰ καλοπλύνετε.

Οἱ περισσότεροι ὅμως τὰ προτιμοῦν μαζὺ με τὸ μελάνι, ὅπότεν καὶ τηγανίζονται σκεπασμένα διὰ νὰ μὴν κτυποῦν καὶ πετιοῦνται.

Τὰ καλαμάρια γίνονται καὶ παραγεμιστὰ με σαρακοστιανὴ γέμισι, δηλ. με ρύζι, σταφίδες, κουκουνάρια κομματάκια μῆλο, πορτοκαλόφλοδο, ἄνθο καὶ μαϊντανό. Κοκκινίζετε πρῶτα τὸ κρομμύδι, τὸ σβύνετε με κρασί καὶ ἔπειτα προσθέτετε τὸ ρύζι με τὰ ἄνω καὶ ἄνω τὰ μισοψήσετε, παραγεμίσετε τὰ καλαμάρια ἢ τῆς σπιές σας. Τὰ βράζετε ἔπειτα με ἓνα ποτήρι κρασί ἄσπρο, με ὀλίγο νερὸ καὶ ὅταν εἶναι ἔτοιμα τὰ σερβίρετε. Με τὸν ἴδιον τρόπον κάμετε καὶ τὰ καλαμάρια πιλάφι με τὴν διαφοράν ὅτι τὰ ρίπτετε κομμένα μέσα εἰς τὸ ρύζι, τὸ ἴδιο καὶ τὸν ἀστακὸν.

Τὰ ὄσπρια βρασμένα με κρομμύδι, καρόττα μαϊντανό καὶ λάδι, περνᾶτε ἀπὸ τὸ τρυπητὸ καὶ κατασκευάζετε ὡραίες σούπες σαρακοστιανές.

Με τὰ πορτοκάλια κομμένα εἰς φέτες μέσχη εἰς σουπιέρες, ραντισμένα με ζάχαρι καὶ με κοινὰ ἢ ρόμι ἀρκετὸ κατασκευάζετε ὡραῖον ὀπωρικόν. Φυσικά μέσα εἰς τὴν σουπιέραν ἀνάπτετε με ἓνα σπύρο τὸ ρόμι καὶ δίδετε ὡραῖαν γεῦσιν εἰς τὴν κομπόσταν σας, εἰς τὴν ὁποίαν ἂν ἔχετε ρίπτετε καὶ βύσσιναν γλυκὴ ἢ φράουλες, ἢ ὅτι ἄλλο ἔχετε. Ὅλα αὐτὰ σαρακοστιανὰ ποικίλλουν τὴν μονοτονίαν τῶν κομπόστων αὐτῶν τῶν ἡμερῶν. Ὑπάρχει καὶ ἓνα εἶδος κομπόστας με μέλι πολὺ ὑγιεινῆς γιὰ τὰ παιδιὰ. Κόπτετε φέτες μῆλα, πορτοκάλια, ματαρίνια, καὶ γουρμάδες. Τὰ βάζετε ἀνακατωμένα μέσα εἰς ἓνα βιβλὸ δοχεῖον, με κομμάτια κανέλλα καὶ πολλὰ γαρύφαλα. Ἀναλύετε εἰς τὴν φωτιά μέλι μαζὺ με πετιμέζι, τὸ χύνετε ζεστὸ ἐπάνω εἰς τὰ φρούτα σας. Τὰ ἀφήνετε μία δυὸ ἡμέρας καὶ ἔπειτα τὰ μαρουσιάζετε εἰς τὸ τραπέζι με παξιμαδάκια νηστήσιμα. Εἶναι πολὺ γευστικὰ καὶ ὑγιεινά.